

PROJEKT NR 134/2022

Projekt

Projektodawca: Burmistrz Miasta Bielawa
Sporządzający: Ośrodek Pomocy Społecznej w
Bielawie

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ BIELAWY**

z dnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielawa na lata 2023-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) oraz art 16 b ust. 1, art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 poz. 2268 z późn. zm.) **Rada Miejska uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielawa na lata 2023 -2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Bielawa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2023 roku.

Uzasadnienie

Dotychczasowa Bielawska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uchwalona była na lata 2018-2022. W związku z tym, że jej okres realizacji zakończy się w 2022 r. zaistniała potrzeba opracowania i przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielawa na kolejne lata.

Art. 16 b ust.1 i art. 17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wskazują, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwoju Problemów Społecznych w Gminie Bielawa na lata 2023-2030 jest wieloletnim dokumentem definiującym ważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie Gminy Bielawa. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielawa na lata 2023 -2030 jest uzasadnione.

z up. BURMISTRZA
Magdalena Szwej
DYREKTOR
Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielawie

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej Bielawy
z dnia 2022 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BIELAWA DO ROKU 2030

BIELAWA 2022

Spis treści

WPROWADZENIE3

ZAŁOŻENIA I METODOLOGIA STRATEGII8

CHARAKTERYSTYKA GMINY BIELAWA ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH14

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH22

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH48

WNIOSKI Z DIAGNOZY I BADAŃ75

PLAN STRATEGICZNY84

PROCES WDRAŻANIA91

MONITORING I EWALUACJA93

PODSUMOWANIE97

Spis tabel99

Spis schematów100

Opracowanie:

Instytut Maxa Webera Sp. z o.o. w Jedlinie Zdroju

Zespół:

dr Jerzy Tutaj, dr Anna Tutaj

WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do zadań każdego samorządu gminnego i powiatowego należy m.in. opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych (dalej: SRPS) ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej i innych programów dedykowanych różnym grupom odbiorców, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Dokument ten pozwala nie tylko na sformułowanie długookresowych celów. Przeprowadzone analizy pozwalają wyznaczyć cele, zaplanować działania i rezultaty, oszacować koszty oraz korzystać z możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Strategia pozwala na zachowanie perspektywy naczelnej zasady działań społecznych – dobrem nadrzędnym jest człowiek oraz jego potrzeby, zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia opisuje i analizuje zjawiska w obszarze rzeczywistości. To od jej wdrożenia zależy na ile wizja godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości, zostanie zrealizowana. Należy pamiętać, że strategię mają zarówno wymiar jakościowy, jak i powinny posiadać silny ładunek aksjologiczny. Inne ważne cechy, które powinny charakteryzować strategię to: efektywność, skuteczność, wykonalność, celowość. SRPS powinna dać odpowiedź na pytania związane z potrzebami: Jakie i czyje potrzeby nie są zaspokajane i jakie ten stan rzeczy generuje obszary interwencji społecznej? oraz: Jak obecnie funkcjonujący system te potrzeby mieszkańców zaspokaja? Określając cele strategii rozwiązywania problemów społecznych musimy spełniać następujące warunki:

- ✓ **stabilne w czasie** – ciągłe zmiany celów prowadzą do zaburzenia procesu ich realizacji oraz mogą wpływać demotywująco na osoby odpowiedzialne za nie;
- ✓ **jasno określone** – nie pozostawiają pola do interpretacji, są lepiej oceniane w perspektywie ich osiągnięcia;
- ✓ **realne** – istotą efektywnej realizacji celów jest świadomość możliwości i stanu organizacyjnego instytucji. Określenie celów niemożliwych do zrealizowania będzie wymagało dużej dozy szczęścia, aby je osiągnąć;
- ✓ **fundamentalne** – cele stanowią centralną część środowiska lokalnej polityki społecznej, a wszystkie zainteresowane organizacje i instytucje widzą w nim swoje miejsce;
- ✓ **unikatowe** – JST mogą być do siebie podobne w wielu aspektach, jednak nie są identyczne, co może stanowić o ich wyjątkowości.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielawa do roku 2030 to kontynuacja działań władz samorządowych tej gminy, mających na celu nadanie zwartej i przejrzystej formy aktywności podejmowanej w sferze społecznej. Prace nad obecną Strategią, mając na względzie rzeczywiste problemy mieszkańców, które udało się zdiagnozować w przeprowadzonych wcześniej badaniach, usytuowane zostały pomiędzy Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielawy na lata 2018 – 2022 i Strategią Rozwoju Gminy Bielawa do roku 2030. W ten sposób, działania zmierzające do niwelowania negatywnych konsekwencji problemów gminy i jej mieszkańców stanowią kontynuację

dotychczas prowadzonej polityki społecznej. Z drugiej strony natomiast, zgodnie z przyjętymi założeniami, mają stanowić wsparcie działań rozwojowych, które byłyby nieskuteczne bez prób znoszenia nierówności w zakresie warunków życia, obniżającej poziom integracji społeczności lokalnej. Podstawą formalną prezentowanego dokumentu jest Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. nr 64. Poz. 593 z późniejszymi zmianami). Czytamy w niej, że to na gminę spada obowiązek: „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. W dokumencie niniejszym, poza wizytówką społeczności mieszkańców gminy Bielawa, która daje wgląd w charakter gminy i zakres jej potencjalnych problemów, zostały zamieszczone następujące elementy:

- ↗ Diagnoza problemów społecznych gminy dokonana na podstawie analizy danych wtórnych.
- ↗ Wyniki badań na temat stanu i kierunkach rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Bielawa.
- ↗ Wyniki analizy SWOT w rozbiciu na każdy z celów operacyjnych osobno, zsyntetyzowane do postaci ogólnych wskazań czynników sprzyjających i niesprzyjających realizacji poszczególnych celów głównych.
- ↗ Plan strategiczny: głównych celów strategicznych i, podporządkowanych im, celów operacyjnych.
- ↗ Priorytetowe kierunki działań.
- ↗ Proces wdrażania Strategii.
- ↗ Zasady monitoringu poziomu osiągnięcia poszczególnych wskaźników rezultatów działań oraz ewaluacji tych rezultatów.

Prezentowany dokument to wynik wielu działań podejmowanych przez, liczący kilkanaście osób, zespół specjalistów oddelegowanych do tego zadania przez władze Gminy Bielawa. Ich wysiłki, koordynowane przez autorów Strategii, zostały następnie przez nich zintegrowane w jednolitą formę opartą na koncepcji wynikającej z przyjmowanych założeń. W tym sensie Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Bielawa do roku 2030 jest dziełem zbiorowym. Strategia wynika z analiz i ustaleń, których dokonywali specjaliści, na co dzień zajmujący się problemami społecznymi w Gminie Bielawa. Sam proces konstruowania strategii został rozpisany na kilka etapów:

I. PRZYGOTOWANIE

1. Analiza poprzedniej strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Bielawy, której aktualność kończy się w roku 2022.
2. Opracowanie zbioru pożądanych zestawień statystycznych w oparciu o dane znajdujące się w posiadaniu GUS oraz jednostek administracyjnych Urzędu Gminy Bielawy, a także innych instytucji gminnych.

3. Opracowanie ogólnej koncepcji strategii wraz z jej założeniami i sformułowanie przesłanek przyświecających pracom podejmowanym w związku z opracowywanym dokumentem.

II. DIAGNOZA

1. Gromadzenie danych statystycznych.
2. Opracowanie Diagnozy rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Bielawa, na podstawie wtórnych danych urzędowych.

III. WARSZTATY I BADANIA

1. Spotkanie wprowadzające, na którym uczestnicy poszczególnych zespołów tematycznych zostali zapoznani zarówno z wynikami analiz diagnostycznych, które posłużyły do skonstruowania merytorycznych przesłanek Strategii, jak i z jej założeniami oraz harmonogramem całego cyklu działań zmierzających do stworzenia ostatecznej wersji dokumentu.
2. Realizacja warsztatów strategicznych, osobno w każdym czterech wyłonionych wcześniej (między innymi na podstawie Diagnozy), zespołe problemowym. W ramach serii spotkań uściślono sens sytuacji społecznych i ludzkich losów, które kryją się za danymi empirycznymi zawartymi w Diagnozie oraz poszukiwano kierunków możliwych działań mających na celu minimalizowanie społecznych skutków zidentyfikowanych problemów.
3. Przeprowadzenie badań na temat stanu i kierunkach rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Bielawa wśród jej mieszkańców.

IV. WNIOSKI

1. Opracowanie ankiety internetowej adresowanej do uczestników warsztatów, zawierającej głównie pytania o charakterze otwartym, dzięki której eksperci lokalni mogli dokonać podsumowania w zakresie: problemów społecznych najbardziej dokuczliwych dla mieszkańców, możliwych do podjęcia działań naprawczych (wraz z ich spodziewanymi rezultatami i wskaźnikami rezultatów), perspektywy czasowej, podmiotów instytucjonalnych, które powinny się zająć koordynacją, źródeł środków finansowych oraz czynników, które mogą mieć wpływ (pozytywny lub negatywny) na realizację poszczególnych działań. Analiza wypowiedzi zamieszczonych w ankiecie posłużyła do stworzenia jądra całej Strategii.
2. Opracowanie ankiety ilościowej. Analiza statystyczna wyników pozwoliła stworzyć macierze SWOT dla poszczególnych celów operacyjnych.

REDAKCJA DOKUMENTU KOŃCOWEGO

Poniżej prezentujemy główną część dokumentu końcowego. Składa się on z następujących rozdziałów:

WPROWADZENIE

ZAŁOŻENIA I PRZESŁANKI STRATEGII to rozdział, który w znacznej mierze ma charakter metodologiczny. Poza założeniami dotyczącymi celów Strategii opisuje także założenia metod stosowanych przy opracowywaniu całego dokumentu oraz przesłanki o charakterze formalnym. Przesłanki merytoryczne antycypują wnioski diagnostyczne, które zamieszczone są w części następnej.

CHARAKTERYSTYKA GMINY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH, który jest pomyślany jako krótka wizytówka społeczności lokalnej Bielawy. Nie zastępuje on jej szczegółowego profilu. Ten, z kolei, należy wiązać z problemami społecznymi występującymi w gminie. Dlatego też znajduje się w części diagnostycznej. W rozdziale tym próbujemy jedynie przedstawić najbardziej charakterystyczne cechy gminy i mieszkańców – to, co składa się na jej specyfikę.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH to rozdział kluczowy dla dalszych części dokumentu. Wszelkie cele i działania bezpośrednio bowiem z niego wynikają.

WYNIKI BADAŃ NA TEMAT STANU I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BIELAWA

ANALIZA SWOT. Wyniki tych analiz świadomie zostały umieszczone niemal na końcu całego dokumentu. Poprzedzają tym samym bezpośrednio część poświęconą monitoringowi i ewaluacji. Takie usytuowanie analizy SWOT w strukturze całego dokumentu pozwala wykorzystać charakter operacyjny wspomnianej analizy. Próba dopasowania jej do całej strategii spychałaby ją na pozycje niewiele znaczącego dodatku. Natomiast zgodnie z przyjętymi założeniami, analiza SWOT ma „pracować” na rzecz Strategii w ciągu całego procesu jej wdrażania. Dzięki sprowadzeniu jej do poziomu poszczególnych celów operacyjnych powiązanych z konkretnymi działaniami, w które wpisywać się będą konkretne projekty, będzie można stawiać przed tymi projektami konkretne wymagania w zakresie przeciwdziałania zidentyfikowanym już zagrożeniom i słabym stronom. Im bardziej konkretny charakter czynnika wpływającego na realizację celu da się uzyskać w analizie SWOT, tym łatwiej go będzie później powiązać z jeszcze bardziej konkretnymi uwarunkowaniami realizacji poszczególnych projektów.

PLAN STRATEGICZNY stanowi jądro całej strategii. Znajdują tutaj omówienie poszczególne cele (wraz z kierunkami działań), które będą realizowane do roku 2030.

PROCES WDRAŻANIA ma charakter rozdziału operacyjnego, jako, że oprócz charakterystyki zasad organizacji zespołu wdrożeniowego zawiera proponowane składy zespołów tworzonych dla poszczególnych celów operacyjnych oraz wskazuje możliwe źródła pozyskiwania środków finansowych.

MONITORING I EWALUACJA, jako ostatni rozdział Strategii zawiera opis zasad procesów oceny, zestaw rezultatów (będących przedmiotów analiz ewaluacyjnych) i wskaźników tych rezultatów (podlegających monitoringowi), a także wskazówki do realizacji konkretnych działań, które Zespół Wdrożeniowy będzie musiał podejmować cyklicznie, do roku 2030.

ZAŁOŻENIA I METODOLOGIA STRATEGII

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to dokumenty o charakterze kluczowym dla sposobu widzenia przyszłości społeczności lokalnych oraz działania władz gminnych. Z drugiej jednak strony dokument ten powinien mieć walor operacyjny. Założenia dotyczące celów strategii to:

1. **Konwergencja** – oznacza w tym wypadku powiązanie struktury celów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych ze strukturą celów w zakresie rozwoju.
2. **Redukcja celów** – założenie to nie dotyczy problemów stwierdzonych w opracowanej, na podstawie dostępnych danych Diagnozie rozwiązywania problemów społecznych Bielawy. Można nawet powiedzieć, że jest przeciwnie: jeśli w trakcie prac zespołowych (warsztaty) zostały ujawnione problemy społeczne, których istnienie nie wynikało z danych bezpośrednio, były przekładane na cele i włączone w strukturę priorytetów. Zakładamy jedynie, że struktura celów strategicznych ma objąć tylko te z nich, na których realizację władze lokalne mają wpływ, i które będą mogły być podjęte w perspektywie czasowej zarysowanej Strategią.
3. **Hierarchizacja celów** – poszczególne cele cząstkowe muszą się zawierać w obszarach wyznaczonych przez cele wyższego rzędu. Muszą też być im podporządkowane. Powiązanie genetyczne wynika z zasady związku przyczynowo – skutkowego. Realizacja celów wyższego rzędu pojawia się jako efekt (uogólnienie) celów cząstkowych. Hierarchizacja dotyczy także innego zagadnienia: w ramach stwierdzonych problemów będą takie, które z potrzebami mieszkańców wiążą się bezpośrednio i pośredni, takie które dotyczą pilniejszych i mniej pilnych potrzeb. Struktura celów powinna to uwzględnić.
4. **Struktura celów** – zakładamy trójpoziomą strukturę w każdym z obszarów wyznaczających konkretne priorytety działań (cel strategiczny, cele operacyjne, działania priorytetowe). Jednocześnie zakładamy, że cel główny strategii powinien być niezmienny w czasie (dłuższy niż perspektywa wyznaczona ramami obecnej Strategii). Założenie to czynimy na podstawie konkluzji wyrażonej w zakończeniu Diagnozy rozwiązywania problemów społecznych Gminy Bielawa: Wzrost poziomu integracji społecznej w Gminie Bielawa poprzez przeciwdziałanie wykluczeniu mieszkańców z różnych sfer życia oraz wzmacnianie konwergencji łączącej poszczególne obszary i podmioty życia społecznego w gminie. Poprzez ten cel dokonujemy powiązania ze Strategią Rozwoju Gminy Bielawa w latach 2018-2022.
5. **Siatka powiązań** – problemy izolowane nie istnieją. Poszukiwanie związków pomiędzy problemami odbywa się metodami jakościowymi (kojarzenie określonych sytuacji problemowych w trakcie analiz warsztatowych) jak i ilościowymi. Organizacyjne konsekwencje tych powiązań pojawiają się w schemacie działań instytucjonalnych, gdzie

wskazemy na konieczność współpracy pomiędzy różnymi podmiotami zaangażowanymi w realizację Strategii.

ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE METOD STOSOWANYCH PRZY OPRACOWYWANIU STRATEGII

- 1. Budowa celów w oparciu o S.M.A.R.T.** – zastosowanie tego schematu pozwala na dostosowanie celów do rzeczywistości: zarówno w zakresie identyfikowanych problemów jak i możliwości ich rozwiązania. Koncepcja S.M.A.R.T. pomaga w prawidłowym wyznaczaniu celów, co z kolei zwiększa szansę ich realizacji. Wyznaczanie celów w ten sposób wymaga dogłębnego zanalizowania tego, co chcemy osiągnąć.
- 2. Wykorzystanie analizy SWOT** w wariacie procedury krzyżowej opartej na macierzach korelacyjnych – identyfikacja mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń to dopiero warunek wstępny analizy SWOT (w wielu analizowanych przez nas strategiach na tym właśnie cały proces się kończy). Proponowany przez nas model zakłada natomiast weryfikację poszczególnych elementów ze względu na ich przynależność (szanse i zagrożenia przynależą do warunków realizacji celów, mocne i słabe strony natomiast charakteryzują podmioty, które te cele realizują). Krzyżowy charakter modelu wyczerpują dwa typy powiązań poddanych analizie korelacyjnej: pomiędzy szansami (mocnymi stronami) i pomiędzy zagrożeniami (słabymi stronami). Pozwala to rekonstruować zarówno ogniska czynników pozytywnych i negatywnych jak i proces przekształcania się czynników warunkujących powodzenie jednego działania w czynniki hamujące działania pozostałe.
- 3. Centralizacja monitoringu i ewaluacji** – rozproszony monitoring i ewaluacja stwarza istotne zagrożenie dla realizacji strategii. Kontrola przebiegu wdrażania poszczególnych działań powinna być skupiona w rękach Zespołu Zarządzającego. Pozostawienie procedur kontrolnych w rękach podmiotów realizujących poszczególne działania czyni nieskutecznym cały proces kontroli. Wprowadzie sprawozdawczość i monitoring wewnętrzny, narzędzia i metody kontroli pracy poszczególnych zespołów powinny być wypracowywane w ich obrębie. Pozwoli to na uwzględnienie specyfiki podejmowanych przez nie działań i stylu pracy członków zespołów realizacyjnych. Dla ewaluacji i monitoringu całej Strategii zostaną natomiast wypracowane osobne narzędzia. Łatwość realizacji tego procesu warunkować będzie zastosowana technologia. Można wprowadzić realizować go metodą tradycyjną. Sugerujemy jednak implementację tych narzędzi na dedykowanej samej Strategii platformie internetowej. Tylko takie rozwiązanie gwarantuje możliwość skutecznego reagowania i ewentualnych modyfikacji Strategii w trakcie jej realizacji.

- I. Podstawy prawne uzasadniające tworzenie strategii rozwiązywania problemów społecznych**
 - a) Ustawa o pomocy społecznej
 - b) Ustawa o samorządzie gminnym
 - c) Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju – nawiązać do Strategii Rozwoju Gminy Bielawa w latach 2022-2030 i powiązać obie strategie
- II. Akty prawne uzasadniające podejmowanie działań w ramach strategii**
 - a) Ustawa o zatrudnieniu socjalnym
 - b) Ustawa o spółdzielniach socjalnych
 - c) Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
 - d) Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
 - e) Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
 - f) Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii
 - g) Ustawa o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych.
 - h) Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie
 - i) Ustawa o świadczeniach rodzinnych
 - j) Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
 - k) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
 - l) Ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego
 - m) Ustawa o dodatkach mieszkaniowych
- III. Europejskie dokumenty sankcjonujące tworzenie i wdrażanie strategii rozwiązywania problemów społecznych**
 - a) Projekt „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
 - b) Uszczegółowienia RPO WŚ na lata 2014-2020
 - c) Europejska Strategia Zatrudnienia
 - d) Europejski Fundusz Społeczny

Należy również zwrócić uwagę na przesłanki realne, które wynikają z rzeczywiście występujących problemów społecznych. Jest to kategoria działań w wyodrębnionych, na podstawie Diagnozy, następujących obszarach problemowych:

- I. Polityka ludnościowa**
 - a) wsparcie procesów demograficznych, jako wsparcie rodzin (w tym wielodzietnych i wykluczonych)
 - b) wykorzystanie „renty demograficznej”

- c) tworzenie mechanizmów przyciągających do gminy i przeciwdziałanie mechanizmom z niej wypychającym
- II. Polityka mieszkaniowa i przestrzenna**
 - a) uporządkowanie stosunków przestrzennych w mieście, jako czynnik rozwoju budownictwa mieszkaniowego i przyciągania inwestycji
 - b) zwiększenie zasobów mieszkaniowych przeznaczanych na cele socjalne (budowy, remonty)
 - c) decentralizacja skupisk osób ubogich
 - d) racjonalizacja wykorzystania zasobów mieszkaniowych przez lokatorów zasobu komunalnego
- III. Działania na rzecz podniesienia poczucia bezpieczeństwa**
 - a) terenowa praca z dziećmi i młodzieżą zagrożoną, poprzez wykluczenie społeczne – patologią
 - b) prewencyjne działania na rzecz podniesienia subiektywnego poczucia bezpieczeństwa w mieście
- IV. Wzmocnienie integracji społecznej**
 - a) integracja ludzi z miastem poprzez stwarzanie warunków lepszego życia („w Bielawie warto...”)
 - b) integracja mieszkańców pomiędzy dzielnicami, jako przeciwdziałanie etykietowaniu i wykluczaniu poszczególnych obszarów
- V. Przeciwdziałanie wykluczeniu i łagodzenie jego dokuczliwości społecznej**
 - a) przeciwdziałanie zjawiskom wyuczzonej bezradności („wyuczzonej zaradności”)
 - b) aktywizacja praktyki pomocowej w celu zwiększenia tempa i efektywności usamodzielniania rodzin pozostających pod opieką OPS
 - c) implementacja nowych rozwiązań – przyspieszenie prac nad asystencją rodzinną
 - d) stworzenie zintegrowanego systemu działań pomocowych opartego na sieci powiązań instytucjonalnych pomiędzy, z jednej strony, poszczególnymi jednostkami UM i innych instytucji publicznych w Bielawie i – z drugiej – pomiędzy instytucjami zarządzającymi różnymi sferami życia społecznego w mieście a NGO (stymulacja ich rozwoju)
 - e) rozwój opieki medycznej nad ludźmi starszymi i wypracowanie systemowych rozwiązań, które będą stymulowały powstawanie placówek opiekuńczych i wzmocnią sektor usług w tym zakresie
- VI. Kształtowanie polityki edukacyjnej z uwzględnieniem jej znaczenia bazowego dla innych obszarów życia: rozwoju demograficznego społeczności lokalnej, rynku pracy, kapitału kulturowego mieszkańców, jakości życia.**
 - a) zmiana profilu szkolnictwa zawodowego i rozwój jego bazy
 - b) wypracowanie, opartego na interesach, modelu współpracy pomiędzy miejskim systemem edukacyjnym a przedsiębiorstwami z jednoczesnym

stymulowaniem czynników odpowiedzialnych za wzrost społecznej odpowiedzialności biznesu

VII. Wzmacnianie lokalnego rynku pracy i porządkowanie relacji łączących go z rynkiem aglomeracyjnym

- a) poszukiwanie inwestora strategicznego
- b) wypracowanie modelu stymulującego rozwój różnych sfer życia społecznego wokół strategicznych inwestycji (proces przygotowania i rekrutacji kadr oraz budowa lokalnego zaplecza biznesowego dla inwestycji strategicznych)
- c) działania badawcze mające na celu identyfikację złożonych powiązań pomiędzy lokalnym i aglomeracyjnym rynkiem pracy.

Podczas prac Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielawa do roku 2030 poruszano problemy z następujących obszarów: demografii, edukacji, kultury, sportu, zdrowia i pomocy społecznej, rynku pracy, bezpieczeństwa oraz polityki mieszkaniowej. Dane i analizy zostały podzielone i odnoszą się do następujących grup zagadnień:

- ↗ uwarunkowań przestrzennych i społeczno-gospodarczych,
- ↗ specyfiki kulturowej gminy Bielawa,
- ↗ sytuacji społecznej i demograficznej,
- ↗ problemów i kwestii społecznych mieszkańców,
- ↗ poziomu infrastruktury pomocowej,
- ↗ potrzeb i zasobów gminy.

Zgodnie z założeniami oraz wzorem dobrych praktyk wyznaczających standardy opracowań diagnostycznych w zakresie problemów społecznych przyjęto, że podstawowy zestaw danych będzie miał charakter wtórny¹. Analiza danych dostarczonych przez poszczególne jednostki UM w Bielawie została wzbogacona badaniem ankietowym. Badanie to miało, w założeniu, stanowić tzw. głos opinii publicznej, dlatego ograniczyliśmy je do wybranej grupy mieszkańców gminy, która wniosła ekspercki wkład w rozpoznanie zjawisk, nie tylko poprzez swoje doświadczenie codzienne, ale również poprzez doświadczenie zawodowe. Mamy tu na myśli osoby zawodowo związane z systemem pomocy społecznej Bielawy (między innymi pracowników OPS). Wyjściowy zestaw wskaźników, jakie zespół ekspertów postanowił poddać analizie mieści się w obszarze danych gromadzonych przez następujące jednostki administracyjne:

- Komenda Miejska Policji
- Komenda Straży Miejskiej
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Powiatowy Urząd Pracy

¹ Dane wtórne to dane, najczęściej statystyczne, gromadzone w obszarze statystyki urzędowej (głównie na zlecenie GUS lub władz wyższego rzędu) lub zbierane przez inne podmioty przy okazji realizacji projektów nie poświęconych bezpośrednio danemu obiektowi (w tym wypadku problemom społecznej Bielawy). Dane te pełnią funkcje pośrednich lub bezpośrednich wskaźników sytuacji społecznej w wybranym obszarze życia zbiorowego.

- Wydział Kultury, Sportu i Spraw Społecznych UM w Bielawie
- Wydział Edukacji UM w Bielawie

Zestaw informacji, o jakie wystąpiliśmy do wymienionych wyżej jednostek i instytucji jest bardzo szeroki. Poniżej prezentujemy wybrane obszary problemowe opisywane przez ponad 100 wskaźników, o które wystąpiliśmy do jednostek organizacyjnych UM i innych instytucji gminnych:

1. Korzystanie oraz dostępność placówek opiekuńczo – wychowawczych, takich jak przedszkola i żłobki.
2. Dostępność do podstawowej i specjalistycznej służby zdrowia.
3. Infrastruktura kulturalno-oświatowa dla młodzieży o dorosłych.
4. Imprezy w zakresie kultury, oświaty, sportu i rekreacji.
5. Infrastruktura rekreacyjno – sportowa.
6. Zasoby OPS.
7. Beneficjenci OPS.
8. Przestępczość i wykroczenia przeciw porządkowi publicznemu.
9. Wskaźniki bezrobocia.
10. Działania podejmowane w obszarze wsparcia rynku pracy.
11. Zasoby komunalne miasta w powiązaniu z zadaniami gminy w zakresie pomocy społecznej.
12. Dostępność do szkół.
13. Plany zagospodarowania przestrzennego.
14. Stan techniczny budynków.

W wyniku głębszej analizy okazało się, że zgromadzony zestaw danych wymaga korekt i uzupełnień, dlatego też rozszerzono go. W tym celu wykorzystano ogólnodostępne dane statystyczne zgromadzone w Banku Danych Lokalnych GUS. O ile dane wtórne pozwalają na rejestrację poszczególnych wskaźników o charakterze makrospołecznym, o tyle dane ankietowe pokazują problemy społeczne widziane z perspektywy poszczególnych osób. To ich doświadczenia oraz wnioski, jakie z niego wyciągają, tworzą obraz rzeczywistości. Opisy uzyskiwane na te dwa sposoby nie są nigdy identyczne. Ale powinny być zbieżne. Z racji odnoszenia się do tej samej rzeczywistości społecznej są też komplementarne.

Dotychczasowa „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bielawa na lata 2018 – 2022”, odnosiła się do pięciu celów głównych: - Przeciwdziałanie problemom ubóstwa, bezrobocia i bezdomności; - Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych; - Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży; - Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom; - Rozwój społeczności lokalnej. Jej plan strategiczny w wielu miejscach należy kontynuować. Jednak z pewnością należy doprecyzować obszary związane z wdrażaniem i monitorowaniem dokumentu.

CHARAKTERYSTYKA GMINY BIELAWA ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Bielawa to liczące 27 647 mieszkańców (w 2021 r.) zameldowanych na pobyt stały gmina, położone w południowo-zachodniej Polsce, w południowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie dzierzoniowskim. Graniczy z gminami: wiejską i miejską Dzierżoniów, Pieszycy oraz gminą wiejską Nowa Ruda. Odległość od stolicy województwa dolnośląskiego – Wrocławia, dużego ośrodka miejskiego, to jedynie 67 km. Bielawa położona jest na Przedgórzu Sudeckim, u podnóża Gór Sowich. Część jej terenów leży w granicach Parku Krajobrazowego Gór Sowich. Na terenie miasta znajduje się zbiornik wodny pn. „Jezioro Bielawskie”, pełniący funkcje rekreacyjne.

Bielawa ma aspirację funkcjonowania jako modelowe miasto ekologiczne, dlatego od wielu lat stawia na poszanowanie środowiska naturalnego oraz edukację ekologiczną. W praktyce oznacza to m. in. kształtowanie wśród mieszkańców poczucia odpowiedzialności za przyrodę, realizację kierunkowych i proekologicznych inwestycji oraz kształcenie ekologiczne na wszystkich poziomach miejskiej oświaty.

Gmina Bielawa posiada bogatą ofertę inwestycyjną w postaci dobrze przygotowanych terenów dla małych, średnich i dużych firm. Oferta ta skierowana jest zarówno do przedsiębiorstw produkcyjnych, jak i inwestorów z branży turystycznej. Na terenie gminy działa Podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park”, Bielawski Park Przemysłowy oraz dwa Inkubatory Przedsiębiorczości. Podstawowe dane, które stanowią obraz sytuacji społecznej Gminy przedstawiają się następująco:

27 647	liczba mieszkańców
-317	bilans przyrostu naturalnego
-28	saldo migracji
12,2	udział osób z wyższym wykształceniem w ogólnej liczbie mieszkańców w % (2021 r.)

16 955	liczba osób pracujących
373	liczba bezrobotnych
2,2	stopa bezrobocia (w %)
7,8	odsetek bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych (w %)
3 139	podmioty zarejestrowane w REGON (2020 r.)
2 021	zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (2020 r.)
3 033	odsetek firm zatrudniających do 9 pracowników w ogólnej liczbie firm (2020 r.)
4 690	przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto* (w PLN) (2020 r.)
550	ilość gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej (2020 r.)
23,7	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (na osobę, m ²) (2020 r.)
2 692	liczba mieszkań (2020 r.)
97	udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców (w %)
96	udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców (w %)
97	udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców (w %)
88,3	udział mieszkań wyposażonych w łazienkę w ogólnej liczbie mieszkań (w %)
73,4	udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w ogólnej liczbie mieszkań (w %)
955	liczba wychowanków przedszkoli
2 003	liczba uczniów szkół podstawowych
122 752	liczba uczestników imprez organizowanych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach (2019 r.)
16	liczba obiektów sportowych (2020 r.)
542	ogólna liczba przestępstw
229	liczba zdarzeń drogowych (wypadków i kolizji)

Struktura przestrzenna obszaru gminy to system powiązanych ze sobą różnych elementów zagospodarowania pełniących określone funkcje, które łącznie, również z elementami i obszarami sąsiadującymi z gminą, tworzą całość funkcjonalno-przestrzenną. Elementami tej struktury są zarówno poszczególne części tego obszaru, które tworzą złożone systemy (np. dzielnice mieszkalne, węzły i korytarze ekologiczne, rolnicze tereny otwarte), tereny różniące się między sobą przeznaczeniem, użytkowaniem i funkcją, jak i sieci infrastrukturalne (transportowe, elektroenergetyczne), które umożliwiają kontakty i powiązania (wewnętrzne i zewnętrzne) pomiędzy poszczególnymi częściami gminy i regionu. Głównym celem kształtowanego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru gminy jest stworzenie warunków do racjonalnego organizowania przestrzeni i egzekwowania ładu przestrzennego dla realizacji działań będących odpowiedzią na wyzwania rozwojowe Gminy Bielawa. Ma on również wyeliminować lub minimalizować konflikty przestrzenne powstające między funkcjami społeczno-gospodarczymi i poszczególnymi podmiotami gospodarczymi na tle wykorzystywania ograniczonej przestrzeni i jej zasobów.

Uwarunkowania przyrodnicze, dynamika rozwoju ośrodków miejskich i terenów wiejskich, niekorzystne zmiany demograficzne determinują ustalenie następujących priorytetów w zagospodarowaniu przestrzennym dla Gminy Bielawa:

- ↗ zachowanie ładu przestrzennego,
- ↗ podniesienie standardów infrastruktury technicznej,
- ↗ ochrona walorów przyrodniczych oraz krajobrazu,
- ↗ podniesienie jakości środowiska,
- ↗ stworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych,
- ↗ określenie wielofunkcyjnej zabudowy,
- ↗ utrzymanie i ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rewitalizację,
- ↗ wykorzystanie walorów turystycznych Gminy,
- ↗ wykorzystanie walorów ekonomicznych.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy uwzględnia zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno-gospodarczych i przestrzennej oraz stan zagospodarowania. Stanowi on docelowy schemat obrazujący sposób funkcjonowania obszaru miasta i przestrzenne odniesienie dla polityk rozwojowych. Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru składają się elementy, które w zależności od ich fizjonomii, stanowią niezależnie funkcjonujące układy i struktury lub budujące strefy funkcjonalne będące obszarami o zbliżonych bądź powiązanych funkcjach i kierunkach rozwoju, ukształtowane w wyniku historycznego rozwoju miasta i działalności człowieka. Dla tych wyodrębnionych układów, struktur i stref zakłada się zróżnicowane kierunki i działania w ramach polityk rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Do zadań w obszarze przestrzennym powinno należeć przede wszystkim:

- rozwijanie sieci drogowej o prawidłowej hierarchii i parametrach,
- rozwój urządzeń i sieci infrastruktury technicznej,

- utrzymanie i rozwój struktury przestrzennej terenów wyznaczonych na cele rozwoju zabudowy mieszkaniowej,
- utrzymanie i rozwój funkcji usługowych i usługowo–produkcyjnych, produkcyjnych na terenach o dobrej dostępności komunikacyjnej,
- kształtowanie zespołów zabudowy w sposób zapewniający: eliminowanie funkcji konfliktowych, wspólny charakter urbanistyczno-architektoniczny,
- lokalizowanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i rekreacyjnej poza zasięgiem zagrożeń naturalnych tj. obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i podtopień lub antropogenicznych (hałas komunikacyjny),
- rozwój i przekształcenia zabudowy z poszanowaniem dziedzictwa historycznego układów osadniczych,
- ochrona historycznych układów przestrzennych oraz eksponowanie obiektów posiadających walory kulturowe i historyczne, szczególnie wpisanych do rejestru zabytków,
- kształtowanie przestrzeni publicznych w sposób zapewniający ich funkcjonalność, sprzyjającą ożywieniu kulturalnemu i wytwarzaniu więzi społecznych, oraz wysokie walory estetyczne,
- realizacja nowych form zagospodarowania pod bezwzględny warunek ochrony środowiska, w tym czystości wód powierzchniowych i podziemnych, czystości gleb i terenów zielonych i zadrzewionych oraz jakości powietrza atmosferycznego;
- utrzymanie naturalnych korytarzy ekologicznych: obszarów objętych ochroną, kompleksów leśnych, terenów zadrzewień śródpolnych, zbiorowisk zieleni naturalnej, dolin rzecznych,
- utrzymanie naturalnych zbiorników wód śródlądowych oraz cieków wodnych,
- możliwość lokalizacji odnawialnych źródeł energii OZE (fotowoltaika), na gruntach słabszych klas bonitacyjnych,
- utrzymanie terenów eksploatacji surowców naturalnych.

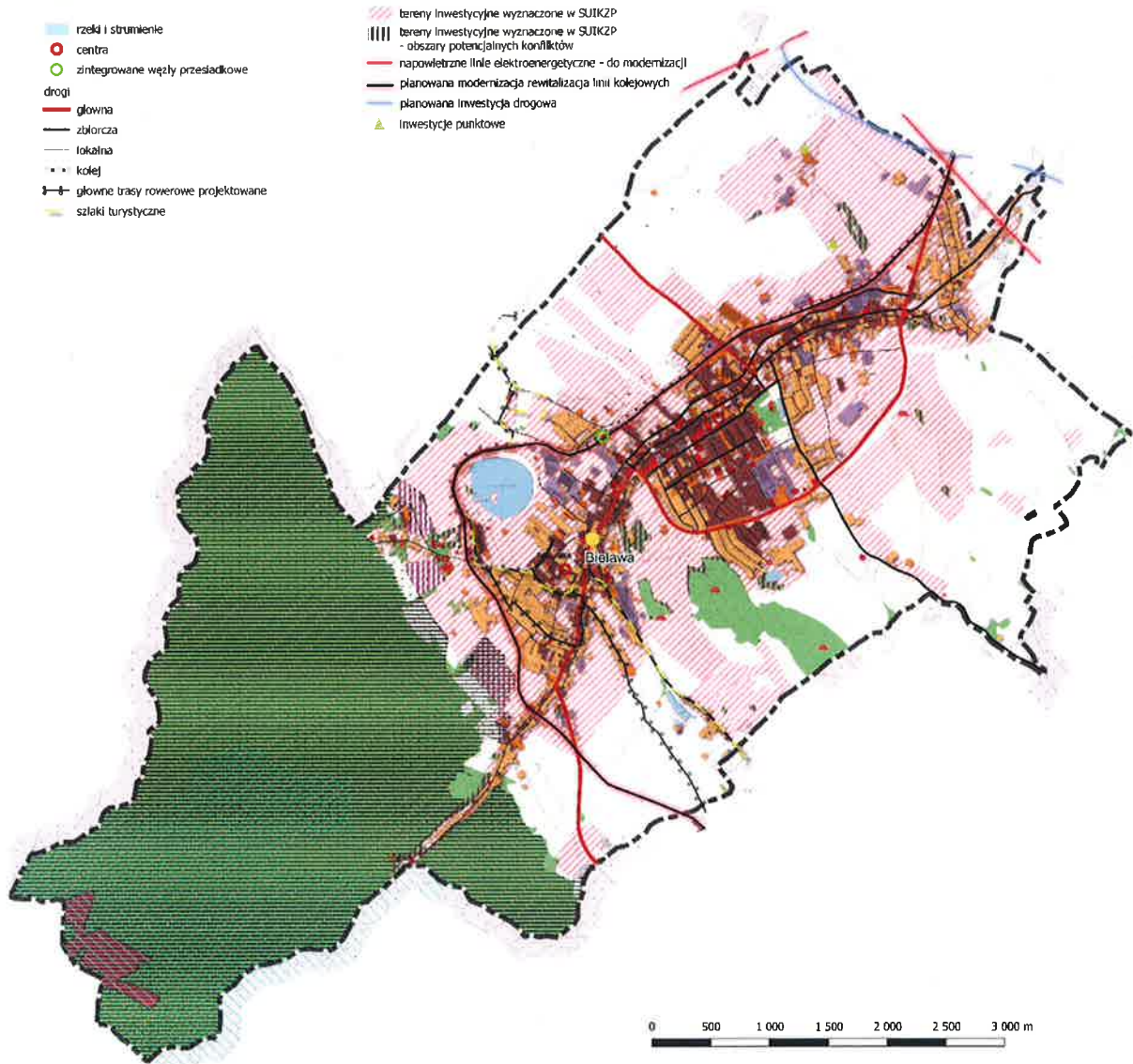
Rysunek. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Bielawa

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA GMINA BIELAWA

LEGENDA:

- granica gminy
- tereny zabudowane
- zabudowa wielorodzinna
- zabudowa jednorodzinna
- zabudowa przemysłowa
- zabudowa usługowa
- zabudowa inna
- teren leśny i zadrzewiony
- rzeki i strumienie
- centra
- zintegrowane węzły przesiadkowe
- drogi
- główna
- zbiorcza
- lokalna
- kolej
- główne trasy rowerowe projektowane
- szlaki turystyczne

- obszar Natura 2000
- Park Krajobrazowy Gór Sowich
- rezerwat Bukowa Kalenica w Górach Sowich
- pomniki przyrody
- historyczne układy urbanist.
- osiedla predysponowane PIG
- ładowy korytarz ekologiczny międzynarodowy
- strefy ochronne wód powierzchniowych
- tereny inwestycyjne wyznaczone w SUIKZP
- tereny inwestycyjne wyznaczone w SUIKZP - obszary potencjalnych konfliktów
- napowietrzne linie elektroenergetyczne - do modernizacji
- planowana modernizacja rewalidacja linii kolejowych
- planowana inwestycja drogowa
- inwestycje punktowe

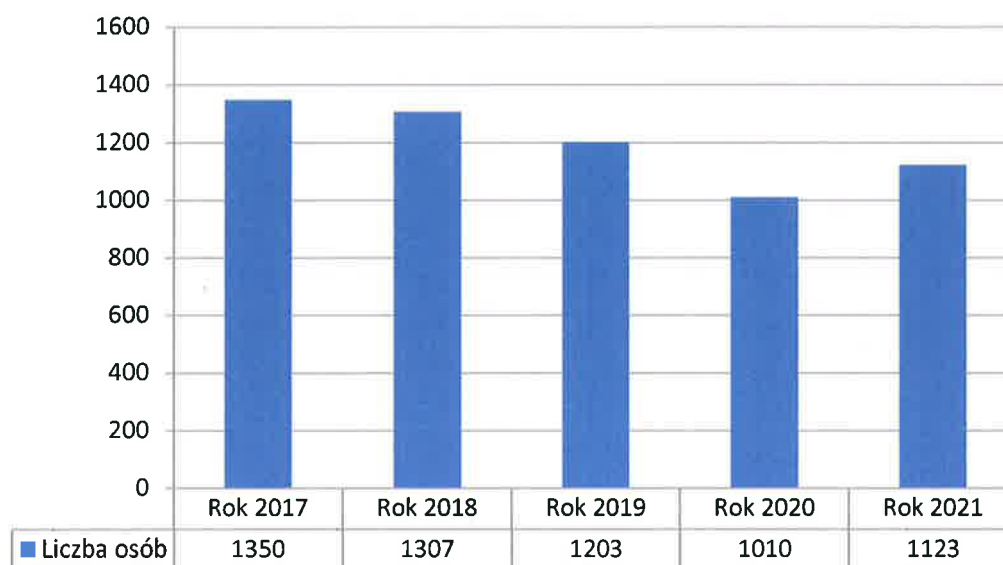
Źródło: opracowanie własne

Podmiotem wskazanym do koordynowania wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielawa do roku 2030 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielawie, który został powołany do realizacji zadań pomocy o ustawę o pomocy społecznej i inne akty prawne komplementarne do niej. Misją ośrodka jest dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców miasta Bielawa i zapewnienia im pełnej integracji ze społeczeństwem. Misja ośrodka stanowi podstawę do podejmowania interdyscyplinarnych i długofalowych działań w sferze życia społecznego oraz wdrażania systemowych rozwiązań zmierzających do minimalizacji niesprzyjających życiu mieszkańców problemów i tworzeniu możliwości rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Naszą misją jest służenie profesjonalną, szanującą ludzką godność i skuteczną pomocą wszystkim mieszkańcom Bielawy. Życzliwość, spolegliwość oraz empatia to cechy, które przewodzą naszej pracy. Organizacja pracy Ośrodka opiera się na zasadach jednoosobowego kierownictwa, służbowego podporządkowania, podziału czynności i indywidualnej odpowiedzialności za realizację powierzonych zadań. Pracą Ośrodka kieruje Dyrektor. Do realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia pracowników socjalnych. W roku 2021 było zatrudnionych 15 pracowników socjalnych świadczących pomoc w formie pracy socjalnej i przeprowadzających wywiady środowiskowe. W Ośrodku w roku 2021 zatrudnionych było ogółem 40 pracowników.

W Bielawie w roku 2021 z pomocy społecznej skorzystało 1123 rodziny, liczące ogółem 1696 osoby, w tym 129 rodzin korzystało ze świadczeń głównie o charakterze stałym finansowanych z budżetu państwa (zasiłki stałe – 110 rodzin, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi - 19 rodzin), natomiast 535 rodzin zostało objętych tylko pracą socjalną.

Tabela 1 Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – ogółem.

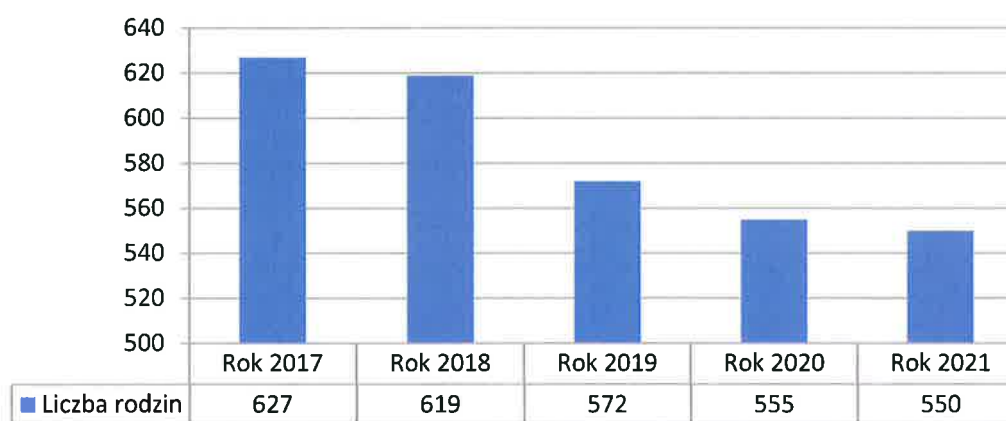
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej - ogółem

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2 Rodziny korzystające ze świadczeń finansowych z pomocy społecznej.

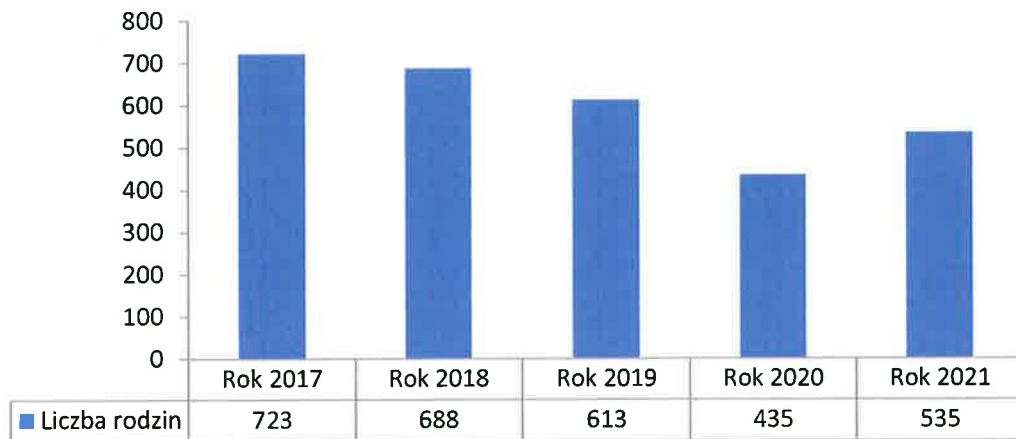
Rodziny korzystające ze świadczeń finansowych z pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3 Rodziny którym udzielana była wyłącznie pomoc w postaci pracy socjalnej.

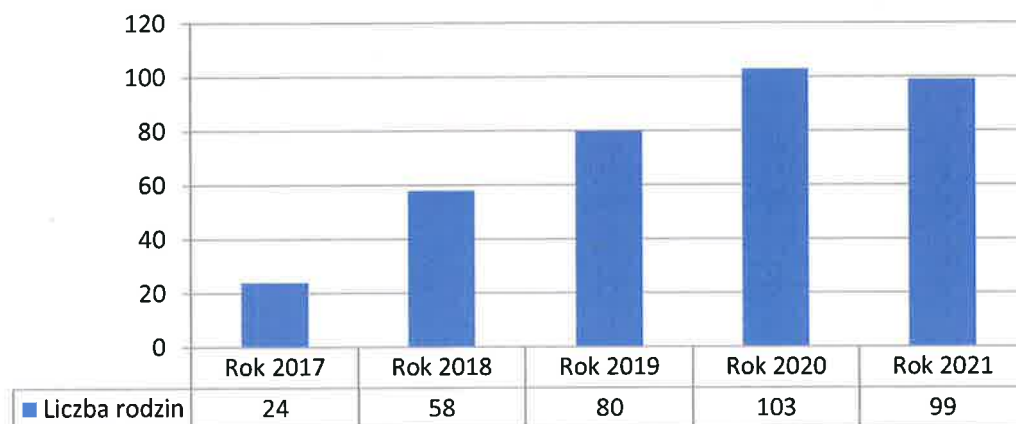
Rodziny którym udzielana była wyłącznie pomoc w postaci pracy socjalnej

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4 Rodziny wymagające podjęcia działań.

Rodziny wymagające podjęcia działań w ramach interwencji kryzysowej

Źródło: opracowanie własne.

Jedna rodzina w ciągu roku korzysta z różnych form pomocy (niejednokrotnie przez cały rok) np. zasiłek okresowy, celowy, obiady w szkole dla dzieci itp. Pomoc udzielana wyłącznie w postaci pracy socjalnej nie wymaga wydania decyzji.

Głównymi przyczynami korzystania z finansowej pomocy w 2021 r. było:

Ubóstwo	284 rodziny
Bezrobocie	67 rodzin
Niepełnosprawność	273 rodziny
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34 rodziny
Długotrwała choroba	209 rodzin
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1 rodzina
Bezdomność	28 rodzin
Alkoholizm	64 rodziny

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na terenie Miasta Bielawa można wyróżnić następujące rodzaje zabudowy mieszkaniowej: jednorodzinna, w mniejszym stopniu rolniczą zagrodową oraz wielorodzinna. Pod względem powierzchni użytkowej przeważa zabudowa wielorodzinna. Na koniec 2020 roku wg danych GUS na terenie miasta zlokalizowanych było 12 358 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej około 700 tys. m². Wskaźnik powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego mieszkańca wyniósł 23,8 m². Średni metraż przeciętnego mieszkania wynosił w 2020 roku 56,8 m². Wszystkie analizowane wskaźniki dotyczące gospodarki mieszkaniowej wykazują tendencję wzrostową. Pod względem liczby mieszkań i ich powierzchni użytkowej, przeważa zdecydowanie zabudowa wielorodzinna. Porównując powierzchnię użytkową mieszkań w budynkach typu jednorodzinne i wielorodzinne, zabudowa ta stanowi około 72% powierzchni mieszkalnej. Z grupy budynków wielorodzinnych należy również wyłonić budynki wybudowane w okresie przedwojennym, bowiem tę grupę budynków w sporej części cechuje niska izolacyjność cieplna i często brak wewnętrznej, centralnej instalacji grzewczej. Budynki wielorodzinne wybudowane na terenie Bielawy przed 1944 rokiem cechuje nieznacznie mniejsza powierzchnia użytkowa mieszkań niż w budynkach powojennych i wynosi średnio ok. 45,7 m². Tego typu budynki w przeważającej mierze są własnością lub współwłasnością miasta i wspólnot mieszkaniowych, rzadziej osób fizycznych lub prawnych. Na podstawie diagnozy stanu aktualnego zasobów mieszkaniowych można stwierdzić, że budynki mieszkalne na terenie gminy wznoszone były w około 56% przed rokiem 1944 oraz w 22% pomiędzy 1945 i 1989 rokiem, a więc w technologiach znacznie odbiegających pod względem cieplnym od obecnie obowiązujących standardów (przyjmuje się, że budynki wybudowane przed 1989, a nie docieplone do tej pory, wymagają termomodernizacji). Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto, że budynki wielorodzinne, to budynki o liczbie mieszkań większej niż dwa. W przeważającej części zasobami mieszkaniowymi w budynkach wielorodzinnych administrują:

- MZBM Bielawa Sp. z o.o.,

- Spółdzielnia Mieszkaniowa Bielawa,
- TBS Bielawa Sp. z o.o.,
- Wspólnoty mieszkaniowe (samoadministrujące się lub przez inne podmioty).

Ogólny stan zasobów mieszkaniowych jest w zasadzie bardzo podobny do sytuacji jaka panuje w innych gminach regionu. Generalnie w całej gminie zastosowane w budownictwie mieszkaniowym rozwiązania techniczne zmieniały się wraz z upływem czasu i rozwojem technologii wykonania materiałów budowlanych oraz wymogów normatywnych. Począwszy od najstarszych budynków, w których zastosowano technologie tradycyjne, jak mury wykonane z cegły oraz kamienia z drewnianymi stropami, kończąc na budynkach najnowocześniejszych, gdzie zastosowano rozwiązania systemowe z ociepleniem przegród budowlanych materiałami termoizolacyjnymi i energooszczędną stolarką otworową. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat obserwuje się dynamiczny postęp w termomodernizacji budynków zarówno mieszkalnych jak i innego przeznaczenia.

MZBM Bielawa Sp. z o.o. jest jednym z największych zarządców nieruchomości na terenie miasta. Administruje budynkami mieszkalnymi stanowiącymi własność lub współwłasność Gminy Bielawa oraz budynkami wspólnot mieszkaniowych bez udziału gminy. Dane dotyczące zasobów gminy pokazano w oparciu o informacje zawarte w dokumencie Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bielawa na lata 2019-2024. Stan zasobu mieszkaniowego Gminy Bielawa w 2019 roku obejmował 2831 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 116 786,45 m² i przedstawiał się następująco:

- 28 lokali mieszkalnych o powierzchni 1582,7 m² stanowiące własność MZBM;
- 2803 lokale mieszkalnych o powierzchni 115 203,75 m² stanowiące własność gminy.

W budynkach stanowiących własność Gminy Bielawa znajduje się łącznie 917 lokali, pozostałe 1886 lokali znajduje się w 511 budynkach stanowiących współwłasność z Wspólnotami Mieszkaniowymi. Większość budynków posiada systemy grzewcze w formie instalacji etażowej (obejmującej jeden lokal mieszkalny).

Zasoby mieszkaniowe Spółdzielni Mieszkaniowej Bielawa, na terenie miasta, na koniec 2020 roku liczyły 81 budynków mieszkalnych. Ich powierzchnia użytkowa wyniosła około 203 tys. m². Budynki spółdzielcze są w przeważającej większości poddane termomodernizacji. Zapotrzebowanie na ciepło pokrywane jest tu głównie z systemu ciepłowniczego miasta oraz w mniejszym stopniu z kotłowni gazowych (budynki przy ul. Grabskiego). Budynki o łącznej powierzchni użytkowej około 7,5 tys. m² zasilane są w ciepło z sieci ciepłowniczej.

Zasoby mieszkaniowe TBS Bielawa obejmują 14 budynków mieszkalnych wielorodzinnych wznoszonych w latach 1999 do 2012 i w 2019 do 2020.

W Gminie Bielawa występują również obiekty handlowe, usługowe, produkcyjne. Obiekty o charakterze usługowym, w tym handlowe oraz obiekty produkcyjne cechują zróżnicowane potrzeby energetyczne, z jednej strony podobne do cech budynków mieszkalnych, poprzez cechy budynków administracyjnych i użyteczności publicznej, a kończąc na budynkach

warsztatów i hal produkcyjnych. Na podstawie informacji udostępnionych przez Urząd Miejski określono powierzchnie obiektów, w których prowadzona jest działalność gospodarcza:

- powierzchnia obiektów niemieszkalnych, w których prowadzona jest działalność gospodarcza – 230 114,64 m² ;
- powierzchnia obiektów niemieszkalnych, w których prowadzona jest działalność gospodarcza związana z opieką zdrowotną – 13 327,52 m².

Zasoby mieszkaniowe Gminy Bielawa tworzy około 2,4 tys. budynków mieszkalnych z 12,3 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 697,2 tys. m².

Tabela 5 Zasoby mieszkaniowe na terenie powiatu dzierzoniowskiego [2021].

Nazwa	budynki mieszkalne		mieszkania		powierzchnia mieszkań		użytkowa	
	[ob.]	%	[szt.]	%	[m ²]	%		
Bielawa	2 449	20,3	12 330	30,9	697 212		27,3	

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Dostępność do mieszkań na terenie Gminy, mierzona ich liczbą przypadającą na 1000 mieszkańców, jest wyższa niż przeciętnie w kraju. Dostępność do mieszkań w Bielawie jest 412,8 i przekracza ona średnią krajową (385,9), jednak przy jednocześniej niższej przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania – odpowiednio 56,5 m² przy 74,4 m² w kraju i 72,7 m² województwie dolnośląskim.

Tabela 6 Dostępność do mieszkań [2021].

Nazwa	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]	mieszkania na 1000 1 mieszkańców [szt.]	średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności
Bielawa	56,5	412,8	0,6

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

W latach 2014-2019 liczba mieszkań oddanych do użytku w Bielawie stanowiła 94 szt. Natomiast powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania w analizowanym okresie była 8 390 m².

Tabela 7 Mieszkania oddane do użytkowania.

Nazwa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ogółem 2014-2019
	liczba mieszkań [szt.]						
Bielawa	9	15	12	39	13	6	94
	powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]						
Powiat							
dzierżonowski	12 160	10 115	13 276	13 592	14 143	12 869	25 738
i							
Bielawa	1 425	2 652	1 740	4 308	1 547	866	8 390

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Na obszar związany gospodarką mieszkaniową i komunalną w 2021 roku wydatkowano 13 388 696,42 zł, czyli 8,82 % ogółu wydatków gminy. Środki te przeznaczono na:

- działalność jednostek obsługi mieszkaniowej;
- gospodarkę gruntami i nieruchomościami;
- społeczne inicjatywy mieszkaniowe.

W 2021 roku Gmina Bielawa dysponowała 140 budynkami komunalnymi o łącznej powierzchni 36 154,97 m². Znajdowało się w nich 2 460 mieszkań i 135 lokali socjalnych. Do pustostanów zaliczono 81 lokali. Przeprowadzono rozbiórkę 3 budynków. Dla 39 budynków stan techniczny określono jako „zły”, a dla 98 jako „średni”. 137 budynków wymaga remontu.

Miasto sprzedało 122 mieszkania, a łączna wartość transakcji sprzedaży wyniosła 1 879 199,30 zł. Lokatorzy z 1 502 lokali zalegają z opłatami na rzecz gminy na kwotę 1.083.909,54 zł. Ściągalność należności czynszowych jest relatywnie niska, utrzymując się na poziomie 1,16%. Nie wykonano żadnych eksmisji, choć zapadło 41 wyroków w tym zakresie.

Tabela 8 Zasoby komunalne gminy w 2021 roku.

Nazwa	Jednostka	2021
	liczba budynków	140
budynki komunalne	powierzchnia m ²	36.154,97
	liczba mieszkań	2.460
mieszkania komunalne	powierzchnia m ²	103.369,04
lokale socjalne	liczba lokali	135

Nazwa	Jednostka	2021
	powierzchnia m ²	3.005,79
	liczba mieszkań	81
pustostany	powierzchnia m ²	2.559,38
	liczba mieszkań	122
sprzedaż mieszkań	powierzchnia m ²	6.460,65
kwota sprzedaży mieszkań	zł	1.879.199,30
średnia stawka czynszu komunalnego	zł/m ² / miesiąc	3,26
minimalna i maksymalna		2,95
stawka czynszu komunalnego	zł/m ² / miesiąc	5,72
stawka czynszu socjalnego	zł/m ² / miesiąc	0,60
zaległości w opłatach za mieszkania	zł	1.083.909,54
	liczba mieszkań	1.502
ściągalność należności czynszowych	%	1,16
wydatki na remonty w budynkach i lokalach komunalnych	zł	2.045.474,90
ocena aktualnego stanu technicznego budynków pozostających w zarządzie		
zły	liczba budynków	39
średni	liczba budynków	98
dobry	liczba budynków	0
budynki wymagające remontów	liczba budynków	137
nakazy rozbiórek budynków	liczba budynków	0
rozbiórki budynków	liczba budynków	3
liczba eksmisji		wyroków – 41

Nazwa	Jednostka	2021
		wykonanych -0

Liczba ludności zamieszkująca miasto Bielawa (29,8 tys. os., 29,6%).

W 2019 roku Gminę Bielawa zamieszkiwało 29,8 tys. osób, czyli 29,6% ludności Aglomeracji Dzierżoniowskiej. Pod względem liczby ludności Gmina Bielawa plasuje się na 2. miejscu w powiecie dzierżoniowskim.

Zagęszczenie ludności na terenie miasta Bielawa stanowi 825 os./km².

Tabela 9 Liczba ludności [2014-2019].

Nazwa	Liczba ludności [os.]						Zmiana 2014-2019	2014-
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	[os.]	[%]
POLSKA	38 478 602	38 437 239	38 432 992	38 433 558	38 411 148	38 382 576	-96 026	-0,2
DOLNOŚLĄSKIE	2 908 457	2 904 207	2 903 710	2 902 547	2 901 225	2 900 163	-8 294	-0,3
Powiat dzierżoniowski	104 075	103 349	102 649	102 077	101 437	100 813	-3 262	-3,1
Dzierżonów (m.)	34 168,00	33 946,00	33 785	33 653	33 344	33 137	-1 031	-3,0
Bielawa	30 987	30 652	30 357	30 207	30 055	29 872	-1 115	-3,6
Pieszycy	9 586	9 628	9 633	9 550	9 492	9 410	-176	-1,8
Piława Górna	6 702	6 633	6 569	6 479	6 457	6 394	-308	-4,6
Dzierżonów (w.)	9 335	9 250	9 199	9 185	9 138	9 092	-243	-2,6
Łagiewniki	7 531	7 541	7 495	7 458	7 449	7 438	-93	-1,2
Niemcza	5 766	5 699	5 611	5 545	5 502	5 470	-296	-5,1

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Dane dotyczące liczby ludności zameldowanej na pobyt stały i jej zmian w poszczególnych miejscowościach na terenie Aglomeracji w latach 2014-2020 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 10 Liczba ludności zameldowanej na pobyt stały w poszczególnych miejscowościach Aglomeracji Dzierżoniowskiej [2014, 2020].

Lp.	Nazwa gminy	Liczba ludności (os.)			Nazwa miejscowości	Zmiana			
		2014	2020	Zmiana 2014-2020 [%]		2014	2020	Zmiana 2014-2020 [os.]	Zmiana 2014-2020 [%]
2.	Bielawa	30 987	29 067	-6,2	Bielawa	30 987	29 067	-1 920	-6,2

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Struktura ludności Gminy Bielawa, według ekonomicznych grup wieku, wskazuje na podobny udział ludności w wieku produkcyjnym, jak przeciętnie w gminach w regionie i kraju. Widoczny jest tu jednak znacznie niższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (14,8% wobec 15,5% w powiecie dzierżoniowskim, 17,1% w województwie dolnośląskim i 18,1% w kraju) i wyższy niż przeciętnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym (odpowiednio 26,5% wobec 25,3%, 23,1% i 21,9%).

Tabela 11 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku (%) [2019].

Nazwa	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Bielawa	14,8	58,8	26,5

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

W Gminie Bielawa jest bardzo wysoki na tle powiatu (31,4), województwa (28,7) i kraju (27,2) poziom współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (33,2).

Tabela 12 Wskaźniki obciążenia demograficznego (os.) [2019].

Nazwa	ludność nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi
Bielawa	70,2	33,2

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Na terenie Gminy, utrzymuje się nie bardzo ujemne saldo migracji, zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych oraz nie ujemny przyrost naturalny. W 2019 roku odnotowano najniższy przyrost naturalny w historii – wyniósł on -6,21 na 1000 mieszkańców.

Tabela 13 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych (os.) [2016-2019].

Nazwa	saldo migracji wewnętrznych				saldo migracji zagranicznych			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Bielawa	-25	15	-6	1	-68	-41	-10	9

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Tabela 14 Przyrost naturalny na 1000 ludności [2014-2019].

Nazwa	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bielawa	-4,35	-5,51	-4,53	-5,32	-5,31	-6,21

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

W przypadku trzech wyżej wymienionych jest w 2019 roku odnotowano także niższy niż przeciętnie wskaźnik urodzeń żywych na 1000 mieszkańców oraz wyższy wskaźnik zgonów na 1000 mieszkańców, który w gminie Bielawa osiągnął poziom aż 13,05 przy średnim poziomie w województwie wynoszącym 11,28, a w powiecie – 12,56.

Tabela 15 Urodzenia żywe i zgony na 1000 ludności [2014-2019].

Nazwa	urodzenia żywe na 1000 ludności						zgony na 1000 ludności					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	4	5	6	7	8	9	4	5	6	7	8	9
Bielawa	7,40	7,68	8,13	8,09	7,64	6,84	11,7	13,2	12,6	13,4	12,9	13,0

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Prognoza demograficzna

Opracowana w 2014 roku prognoza demograficzna dla gmin² wskazuje, że przy utrzymujących się trendach, liczba ludności Gminy Bielawa do 2030 roku zmniejszy się o blisko 2,2 tys. osób.³

Tabela 16 Prognoza liczby ludności [2025, 2030, 2035].

Nazwa	2019	Prognoza liczby ludności				Zmiana 2019-2030
		2020	2025	2030	2035	
Bielawa	29 872	30 001	28 942	27 696	26 224	-7,3%

2 Prognoza demograficzna dla gmin województwa dolnośląskiego do 2035 roku, IRT, Wrocław 2014.

3 W szacowaniu przyszłej liczby ludności według płci i wieku uwzględniono naturalne przesunięcia kohort oraz przewidywane zmiany w zakresie ruchu naturalnego ludności oraz migracji.

Źródło: opracowanie na podstawie: Prognoza demograficzna dla gmin województwa dolnośląskiego do 2035 roku, IRT, Wrocław 2014.

WNIOSKI

Koniecznym wydają się ciągła troska o zwiększenie populacji w Gminie Bielawa, przede wszystkim o pozyskiwanie nowych mieszkańców i inwestorów.

Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swoich kompetencji realizował szereg działań obejmujących m.in. udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielawie Zarządzeniem Nr 152/20 Burmistrza Miasta Bielawa z dnia 20.05.2020 r. w sprawie przekazania Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Bielawie lokalu chronionego wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy Bielawa, otrzymał do dyspozycji na czas określony 10 lat lokal położony w Bielawie przy ulicy 3 Maja 50/2. Mieszkanie chronione przeznaczone jest dla 4 osób. W 2021 OPS zorganizował również m.in. arteterapię (zajęcia plastyczne, kulinarne i filmowe), warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców, zajęcia przeprowadzane w ramach projektu socjalnego „Akademia czasu wolnego”, Program „Wspieraj seniora”. Wydatki z funduszy pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej w 2021 roku objęły ogółem 550 gospodarstw (712 osób). Bezdomność dotyczyła 28 gospodarstw (28 osób). Wydano 130.711 zł. Potrzeba ochrony macierzyństwa dotyczyła tylko jednego gospodarstwa (2 osoby). Bezrobocie dotyczyło 67 gospodarstw (118 osób). Niepełnosprawność występowała w 273 gospodarstwach (328 osób). Długotrwała lub ciężka choroba występowała w 209 gospodarstwach (237 osób). Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodzina wielodzietna, występowała w 7 gospodarstwach (37 osób). Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodzina niepełna, dotyczyła 27 gospodarstw (85 osób). Alkoholizm dotyczył 64 gospodarstw (75 osób). Narkomania występowała w 3 gospodarstwach (3 osoby). Przemoc w rodzinie występowała w 7 gospodarstwach (22 osoby). Ubóstwo występowało w 284 gospodarstwach (408 osób). Zdarzenia losowe obejmowały 4 gospodarstwa (7 osób). Niebieskich kart w 2021 roku było 70. Przeznaczona na ten cel kwota wyniosła 3.500 zł.

Tabela 17 Wydatki z funduszy pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej w 2021 roku.

Nazwa	Liczba gospodarstw	Liczba osób
Ogółem	550	712
Bezdomność	28	28
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1	2
Bezrobocie	67	118
Niepełnosprawność	273	328
Długotrwała lub ciężka choroba	209	237
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodzina wielodzietna	7	37
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodzina niepełna	27	85
Alkoholizm	64	75
Narkomania	3	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0
Przemoc w rodzinie	7	22
Sytuacja kryzysowa	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0
Ubóstwo	284	408
Zdarzenie losowe	4	7

Bezrobociem w Gminie Bielawa w 2021 roku objętych było 374 osoby, z czego tylko nieco więcej niż połowę (55%) stanowiły kobiety. W rejestrze pozostawało 29 osób bezrobotnych do 25 roku życia oraz 135 osób długotrwale pozostających bez pracy.

Tabela 18 Bezrobocie na terenie Gminy Bielawa w 2021 roku.

Lp.	Nazwa	31.12. 2021
1.	Bezrobotni ogółem [os.], w tym:	374
2.	- kobiety	205
3.	- do 25 roku życia	29
4.	- długotrwale bezrobotni	135

Wydatki z funduszy pomocy społecznej w 2021 roku na zadania własne OPS wyniosły 7.741.645,61, a na zadania zlecone - 33.522.155,08 zł.

Tabela 19 Wydatki z funduszy pomocy społecznej w 2021 roku.

Nazwa	Kwota [zł]
Zadania własne OPS	7.741.645,61
Zasiłki zostały wypłacone w następujących formach:	
dożywianie 230 osób w tym: 97 dzieci, 133 dorosłe,	192.775,30
usługi opiekuńcze dla 246 osób (wraz ze specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi -zadanie zlecone)	1.710.575,02
zasiłki celowe dla 189 rodzin	86.040,38
zasiłki okresowe dla 98 rodzin	187.857,62
opłat. pogrzeby, schroniska, ogrzewalnie	197.184,18
składki zdrowotne opłacane za 96 podopiecznych	45.123,31
opłata za pobyt dzieci w domu dziecka lub innej placówce (120 dzieci)	997.017,98
zasiłki stałe dla 110 rodzin	539.935,24
opłata za pobyt w DPS (41 osób)	1.383.166,92
wynagrodzenia, ZUS, FP, odpis na ZFŚS	2.095.769,67
zakup materiałów, energii, usług zdrowotnych i pozostałych	285.503,63
wynagrodzenie za sprawowanie opieki	20.696,36

Nazwa	Kwota [zł]
Dodatki mieszkaniowe dla 324 rodzin	625.994,35
Dodatki energetyczne dla 145 rodzin	17.224,43
Dopłaty do czynszu	2.351,16
Mieszkanie Chronione	4.024,73
Ochrona Zdrowia – wywiady zdrowotne	16.241,35
Zadania zlecone OPS	33.522.155,08
Zasiłki wypłacone w następującej formie:	
składki zdrowotne opłacane za 95 podopiecznych (świadczenia pielęgnacyjne)	153.098,05
fundusz alimentacyjny dla 189 osób	1.260.283,76
wynagrodzenia, ZUS, FP, odpis na ZFŚS, materiały, usługi	463.605,87
świadczenia wychowawcze dla 2722 rodzin	23.546.389,26
wynagrodzenia, ZUS, FP, materiały, usługi	203.055,99
program dobry start dla 0 uczniów wraz z kosztami	300
Pomoc materialna dla 93 uczniów	41.919,81
Asystent rodziny dla 54 rodzin	200.102,43
Wspieraj Seniora	1.774,99
Ogółem wydatki w okresie 01-12/2021	42.173.433,94

Wydatki na świadczenia rodzinne i opiekuńcze razem wyniosły 7 325 763, 49 zł, z czego najwięcej na zasiłki rodzinne oraz świadczenia pielęgnacyjne.

Tabela 20 Wydatki na świadczenia rodzinne i opiekuńcze w 2021 roku.

Nazwa	Kwota [zł]
Zasiłki rodzinne	1.108.678,8

	5
Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:	574.550,52
- urodzenia dziecka	46.000
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	55.802,30
- samotnego wychowywania dziecka	140.879
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	119.490
- rozpoczęcia roku szkolnego	51.124,22
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	33.955
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	127.300
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami na podstawie art. 5 ust 3 ustawy o SR (zł/zł)	74.010,96
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami ogółem	1.757.240,33
Zasiłki pielęgnacyjne	1.905.682,84
Świadczenie pielęgnacyjne	3.041.690,22
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	125.000
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	8.000
Specjalny zasiłek opiekuńczy	150.474
Świadczenie rodzicielskie	337.676,10
Razem	7.325.763,49
Zasiłki dla opiekunów	36.300
Składki na ubezpieczenia społeczne	552.911

W ramach wsparcia rodziny w Gminie Bielawa w 2021 roku zatrudniono 3 asystentów. Opieką asystenta objęto 54 rodziny. W rodzinach spokrewnionych umieszczono 26 dzieci. Do rodzin naturalnych wróciło 22 dzieci. W rodzinie zastępczej umieszczono 67 dzieci. Z kolei w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczono 27 dzieci.

Tabela 21 Wspieranie rodziny w 2021 roku.

Lp.	Nazwa	2021
1.	Liczba zatrudnionych asystentów	3
2.	Liczba rodzin objętych opieką asystenta	54
3.	Istniejące rodziny zastępcze	-
4.	Utworzone rodziny zastępcze	-
5.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach spokrewnionych	26
6.	Liczba dzieci, które wróciły do rodzin naturalnych	22
7.	Liczba dzieci umieszczonych w innej rodzinie zastępczej	67
8.	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych	27

Dla 70 rodzin wszczęto procedurę niebieskiej karty. 117 rodzin objęto procedurą Niebieskiej Karty. Zakończono 83 procedury Niebieskiej Karty.

Tabela 22 Niebieskie karty w 2021 roku.

Lp.	Nazwa	2021
1.	Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty	70
2.	Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty	117
3.	Liczba zakończonych procedur Niebieskiej Karty	83

Z całej gamy potrzeb, które mieszkańcy mogą realizować w przestrzeni miasta, największe znaczenie z punktu integracji społeczności lokalnej mają te potrzeby których realizacja decyduje o szansach życiowych, poczuciu tożsamości i najbardziej żywotnych interesów. Analizujemy więc w niniejszym rozdziale: edukację, kulturę i zdrowie oraz rekreację.

W Gminie Bielawa działalność opiekuńczą nad dziećmi do lat 3 prowadzi 2 żłobki publiczne i 1 prywatny.

W 2019 roku 13,1% dzieci w wieku żłobkowym, zamieszkujących powiat, było objętych tego typu opieką, co było udziałem wyższym niż przeciętnie w kraju (12,4%), jednak poniżej średniego udziału w województwie dolnośląskim (19,2%) i w powiecie (14,3%).

Tabela 23 Żłobki publiczne [2019].

Nazwa	miejsca w żłobkach	dzieci w wieku do 3 lat ogółem	dzieci objęte opieką w żłobkach	odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach			miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3
	ogółem	ogółem	ogółem	ogółem	w miastach	na wsi	ogółem
	[msc.]	[osoba]	[osoba]	[%]	[%]	[%]	[-]
Bielawa	96	678	89	13,1	13,1	0	142

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Tabela 24 Wykaz żłobków publicznych i niepublicznych [stan 30.09.2020].

Nazwa	Żłobki	Liczba miejsc [msc]	Liczba dzieci [os.]
Bielawa	ogółem: 3	259	170
	Żłobek Publiczny w Bielawie	96	94
	Żłobek Publiczny nr 2 w Bielawie	80	30
	Żłobek Niepubliczny „Żyrafka”	83	46

Źródło: opracowanie na podstawie informacji z Urzędów Miast i Gmin AD.

Tabela 25 Wychowanie przedszkolne – wskaźniki (os.) [2014-2019].

Nazwa	dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat						dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bielawa	799	859	815	855	869	880	0,93	0,87	0,82	0,75	0,72	0,80

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Przedszkola. W Gminie Bielawa wychowanie przedszkolne prowadzone jest w 11 placówkach/oddziałach. Średnia dostępność do przedszkoli na obszarze Gminy jest niższa niż w powiecie, województwie czy kraju.

Tabela 26 Przedszkola publiczne [2014-2019].

Nazwa	obiekty		dzieci												
	2019	miejsca	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2014-2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bielawa	11	886	871	873	938	971	906	2,3%	836	746	848	879	894	872	4,31%

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Tabela 27 Wykaz przedszkoli publicznych i prywatnych [stan 30.09.2020].

Nazwa	Przedszkola	Liczba miejsc [msc]	Liczba dzieci [os.]
Bielawa	ogółem: 8	854	815
	Przedszkole Publiczne nr 3 w Bielawie	150	150
	Przedszkole Publiczne nr 4 w Bielawie	169	169
	Niepubliczny Punkt Przedszkolny Chatka Puchatka	18	17
	Przedszkole Niepubliczne MIŚ	25	23
	Sportowe Przedszkole Niepubliczne w Bielawie	118	118
	Przedszkole Niepubliczne z Oddziałami Integracyjnymi w Bielawie	86	83
	Niepubliczne Przedszkole Montessori z Oddziałami Integracyjnymi w Bielawie	176	166
	Ekologiczne Przedszkole Niepubliczne "Parkowe Skrzaty" w Bielawie	Ponad 112	89
	Przedszkole Publiczne "Zaczarowany Gród"	159	

Źródło: opracowanie na podstawie informacji z Urzędów Miast i Gmin AD.

Szkoły podstawowe. W Gminie Bielawa działalność oświatową prowadzi 7 szkół podstawowych, do których ogółem w 2019 roku uczęszczało około 2 tys. dzieci, a ich liczba stale wzrasta i w porównaniu do 2014 roku zwiększyła się aż o 32,7%.

Tabela 28 Szkoły podstawowe ogółem [2014-2019].

Nazwa	obiekt y							uczniowie [os.]							absolwenci [os.]						
	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2014-	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2014-						
Bielawa	7	1 492	1 596	1 468	1 720	1 983	1 980	32,7	230	219	220	-	-	259	12,6						

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Tabela 29 Wykaz szkół podstawowych [stan 30.09.2020].

Nazwa	Szkoły podstawowe	Liczba miejsc [msc]	Liczba dzieci [os.]
Bielawa	ogółem: 5		1 969
	Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielawie		488
	Ekologiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Juliana Tuwima w Bielawie		615
	Szkoła Podstawowa nr 10 z Oddziałami Sportowymi w Bielawie		726
	Zespół Szkół Społecznych w Bielawie	144	136
	Zespół Szkół Cechu Rzemiosł Różnych w Bielawie (Szkoła Podstawowa)	56	4

Źródło: opracowanie na podstawie informacji z Urzędów Miast i Gmin AD.

Średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku w Gminie Bielawa kształtowały się na poziomie poniżej średniego wyniku osiąganego w szkołach podstawowych w powiecie dzierzoniowskim i województwie dolnośląskim.

Schemat 1 Średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty [2020].

Źródło: opracowanie na podstawie OKE we Wrocławiu.

Tabela 30 Średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty [2020].

Nazwa	język polski	matematyka	j. angielski	j. niemiecki
Bielawa	53,4	35,3	48,7	30,4

Szkolnictwo ponadpodstawowe. W 2018 roku na obszarze Gminy Bielawa działalność prowadziło 5 szkół ponadpodstawowych.

Tabela 31 Szkoły ponadpodstawowe [stan 30.09.2020].

Nazwa	Szkoła ponadpodstawowa	Liczba miejsc [msc]	Liczba uczniów [os.]
Bielawa	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Bielawie		217
	Zespół Szkół i Placówek Kształcenia Zawodowego w Bielawie		500-600
	Powiatowe Centrum Kształcenia Praktycznego w Bielawie		
	Zespół Szkół Cechu Rzemiosł Różnych w Bielawie		123
	Szkoły Niepubliczne w Bielawie Daria Michalska		

Źródło: opracowanie na podstawie informacji z Urzędów Miast i Gmin AD.

KULTURA I REKREACJA

W 2019 roku w mieście Bielawa zorganizowano 262 imprezy kulturalne, w których udział wzięło 122,7 tys. osób, czyli 71% uczestników imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na terenie powiatu dzierzoniowskiego.

Tabela 32 Imprezy organizowane przez jednostkę (centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice) i uczestnicy [2014-2019].

Nazwa	imprezy [szt.]							uczestnicy imprez [os.]						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2014-2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2014-2019
Bielawa	180	140	146	140	243	262	45,6%	98 722	86 316	51 559	50 530	127 857	122 752	24,3%

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

OPIEKA ZDROWOTNA

Liczba przychodni zlokalizowanych w mieście Bielawa (16).

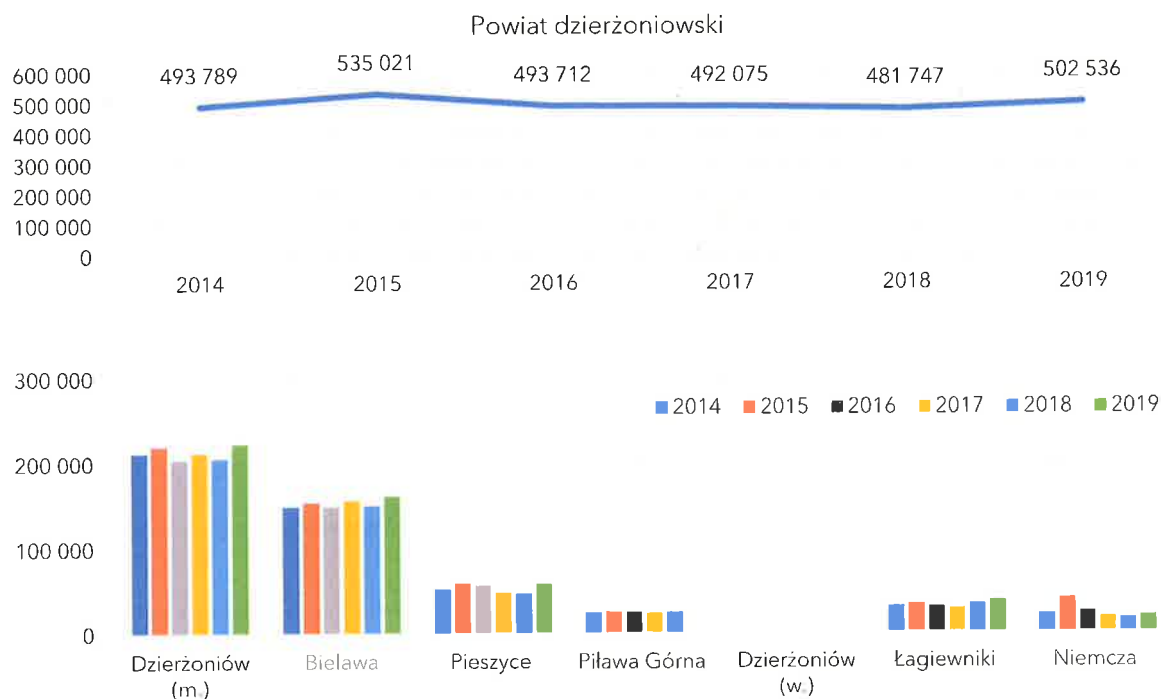
Tabela 33 Podmioty ambulatoryjne [2019].

Nazwa	przychodnie ogółem	praktyki lekarskie	przychodnie na 10 tys. Ludności
Bielawa	16	6	5

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS i Urzędu Miasta w Piławie Górnej.

W 2019 roku w mieście Bielawa 32,4%, ogółu porad podstawowej opieki.

Schemat 2 Podstawowa opieka zdrowotna – porady [2014-2019].

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Na obszarze Gminy Bielawa sprzedaż prowadzi 10 aptek.

Tabela 34 Apteki i punkty apteczne [2019].

Nazwa	apteki [ob.]	punkty apteczne [ob..]	ludność na aptekę ogólnodostępną [os.]
Bielawa	10	0	2 987

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Na obszarze Gminy Bielawa w 2019 roku, w rejestrze REGON, zarejestrowanych było 3 tys. podmiotów gospodarczych, czyli 27,6% przedsiębiorstw powiatu dzierzoniowskiego. Przeciętnie na 10 tys. mieszkańców działalność prowadzi tu 1 014 podmiotów gospodarczych.

Schemat 3 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg poszczególnych gmin powiatu dzierzoniowskiego [2019].

Tabela 35 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (wskaźniki) [2019].

Nazwa	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	podmioty gospodarki narodowej pracujących na 49 osób na 10 tys. Mieszkańców	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców
Bielawa	1 014	5,4	648

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Na obszarze Gminy Bielawa, podobnie jak w kraju i powiecie, najliczniej działalność prowadzą podmioty związane z handlem i naprawą pojazdów (21%), znaczący udział ma również działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (19,1%).

Tabela 36 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie powiatu dzierzoniowskiego wg sekcji PKD 2007 [2019].

Nazwa / Sekcja	ogółem	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
Bielawa	3 030	11	1	287	3	5	392		187	83	54	60		175	67	4	96	162	57	163	
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo																					
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie																					
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe																					
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych																					
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją																					
Sekcja F – Budownictwo																					
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle																					
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa																					
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi																					
Sekcja J – Informacja i komunikacja																					
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa																					
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości																					
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna																					
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca																					
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne																					
Sekcja P – Edukacja																					
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna																					
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją																					
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa																					
Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby																					
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne																					

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Podobnie jak w powiecie i kraju dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (2,9 tys. podm. gosp.), działalność prowadzi tu również 94 małych przedsiębiorstw (zatrudnienie od 10 do 49 osób), 15 średnie przedsiębiorstwa (od 50 do 249 osób) oraz 1 duże deklarujące zatrudnienie do 1000 osób.

Tabela 37 Podmioty wg klas wielkości [2019].

Nazwa	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 – 249	250 - 999
Bielawa	3 030	2 920	94	15	1

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Na obszarze Gminy działalność gospodarczą prowadzi 1,9 tys. osób fizycznych lub 648 osób na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 38 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą [2014-2019].

Nazwa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2014-2019
Bielawa	1 901	1 882	1 843	1 834	1 882	1 935	1,8%

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Tabela 39 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców [2014-2019].

Nazwa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2014-2019
Bielawa	613	614	607	607	626	648	5,7%

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Udział osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem, w Gminie wynosi 63,9%, co jest poziomem zbliżonym do średniej w powiecie dzierzoniowskim (64,7%) i województwie dolnośląskim (65,6%), a niższym niż przeciętnie w kraju (71,3%).

Tabela 40 Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem (%) [2014-2019].

Nazwa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2014-2019
Bielawa	64,5	63,8	62,8	62,3	63,5	63,9	-0,9%

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Instytucje Otoczenia Biznesu. Oferują instytucje otoczenia biznesu (IOB), przedsiębiorcom oraz osobom chcącym rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, usługi wspierające w szerokim zakresie. Ich zadaniem jest wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości m.in. poprzez inicjowanie i realizowanie programów, doradztwo ekonomiczno-prawne, wsparcie lokalowe i finansowe oraz organizację szkoleń. Dostępność do IOB na obszarze Gminy Bielawa, mierzona liczbą IOB na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej, jest ponad dwukrotnie wyższa niż przeciętnie w kraju – 2 108,9 wobec 864.

Tabela 41 Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej [2019].

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2014-2020
Bielawa	2 080,8	2 046,8	2 077,7	2 091,7	2 109,3	2 108,9	1,4%

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Na obszarze powiatu funkcjonują również m.in.: Bielawski Park Przemysłowy (24 ha) i Dzierżoniowski Park Przemysłowy (7,5 ha), Bielawski Inkubator Przedsiębiorczości.

Tabela 42 Formy wsparcia MŚP dostępne w jst Aglomeracji Dzierżoniowskiej [2020].

Forma wsparcia

Bielawa

Pomoc de minimis,

zwolnienia z podatku od nieruchomości w ramach Regionalnej Pomocy Inwestycyjnej.

Źródło: opracowanie na podstawie informacji z Urzędów Miast i Gmin AD.

Tabela 43 Wykaz wolnych terenów w podstrefach Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park” Sp. z o.o. na terenie powiatu dzierżoniowskiego [2020].

Lp	Nazwa podstrefy	Powierzchnia [ha]	Adres
1.	Bielawa	4.9463	ul. Grunwaldzka, 58-260 Bielawa

Źródło: opracowanie na podstawie <https://invest-park.com.pl>

Tabela 44 Wykaz inwestorów w podstrefach Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie powiatu dzierżoniowskiego [2020].

L p.	Nazwa	Adres	Główny kapitał	Branża	Przedmiot działalności
PODSTREFA BIELAWA					
1.	DRG AGRO GROUP Daniel Gogolewski	ul. Tuszyn 6 58-207 Tuszyn	Polska	Produkcja metalowa	Usługi nakładania powłok na metale, cynkowanie ogniowe
2.	Element Polska Sp. z o.o.	Wolności 22/24, 58-260 Bielawa	Polska	Produkcja metalowa	Wyroby kształtowane lub gięte na zimno

Lp.	Nazwa	Adres	Główny kapitał	Branża	Przedmiot działalności
3.	JAMTEX Sp. z o.o.	ul. Piastowska 18 A 58-260 Bielawa	Polska	Tekstylna	Gotowe wyroby tekstylne (z wyłączeniem odzieży)
4.	Techspring Sp. z o.o.	ul. Grunwaldzka 2 58-260 Bielawa	Polska	Motoryzacyjna	Produkcja cewek powietrznych oraz sprężyn ściskanych, skrętnych, rozciąganych i kształtowych, na potrzeby przemysłu elektronicznego i motoryzacyjnego
5.	DOMINO POLSKA spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa	ul. Rzeźnicza 4 58-200 Dzierżoniów	Polska	Logistyczna	

Źródło: opracowanie na podstawie Raportu o stanie Miasta Dzierżoniów 2019 i <https://invest-park.com.pl>

Tabela 45 Wykaz gminnych terenów inwestycyjnych [2020].

Lp.	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]	Uzbrojenie [TAK / NIE]
Bielawa			
1.	ul. Grunwaldzka - 59/2	1,6632	Tak
2.	ul. Strefowa - 61/11, 61/10, 61/9, 61/18, 61/17	4,9463	Tak
3.	ul. Liliowa - 1330/13, 1330/14, 1330/15, 1330/5, 1335	4,5085	Tak
4.	ul. Księdza Jerzego Popiełuszki – 1351, 878/15, 878/12, 877	1,0289	Tak
5.	ul. Jaśminowa – 1328/1, 1328/2, 1328/3, 875/3, 875/4, 875/1, 869/1	1,9575	Tak

Źródło: opracowanie na podstawie informacja z Urzędów Miast i Gmin z AD.

Tabela 46 Gminne produkty lokalne [2020].

Bielawa

Browar Wielka Sowa – piwa klasyczne, piwa nowofalowe,

Bielawska Wytwórnia Napojów – napój zbożowy ZBOŻO,

Winnica Bielawska – szlachetne odmiany „vitis vinifera”, cechujące się najwyższą jakością win, naturalne, oryginalne wina,

Zakład przetwórstwa mięsnego Jerzy Gawrycki – blisko 300 różnych asortymentów wędlin i mięsa wieprzowego, wołowego i drobiowego;

Źródło: opracowanie na podstawie informacja z Urzędów Miast i Gmin z AD.

Tabela 47 Gminne specjalizacje branżowe [2020].

Bielawa

metalowa,

logistyczna,

tekstylna,

turystyczna,

motoryzacyjna,

elektromechaniczna,

Na obszar związany z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej w 2021 roku wydatkowano 1 180 925,92 zł, czyli 0,78 % ogółu wydatków gminy. Środki te przeznaczono głównie na działalność policji, straży pożarnej, straży miejskiej i obronę cywilną.

Dane Komisariatu Policji w Bielawie pokazują, że w 2021 roku miały miejsce 542 przestępstwa, a ich wykrywalność kształtowała się na poziomie 77,8%. Na gorącym uczynku zatrzymano 92 osoby, 192 doprowadzono do komisariatu, a 7 723 wylegitymowano. Popelnionych zostało 1 772 wykroczeń oraz 3 czyny karalne. Policjanci odbyli 3 082 służby patrolowe. Na bielawskich drogach miało miejsce 13 wypadków 216 kolizji drogowych, z czego 192 na drogach publicznych.

Tabela 48 Dane dot. bezpieczeństwa publicznego w 2021 roku.

Lp.	Nazwa	Jednostka	2021
1.	Liczba przestępstw ogółem	szt.	542
2.	Wykrywalność przestępstw	%	77,8
	Przestępstwa ogółem, w tym:		
	kradzieże i uszkodzenie mienia		115
	kradzieże z włamaniem		31
3.	bójki, pobicia, uszkodzenia ciała	szt.	10
	zatrzymania nietrzeźwych kierowców		43
	inne.		343
4.	Liczba służb patrolowych	szt.	3 082
5.	Liczba zatrzymanych	os.	97 na gorącym uczynku + 192 osoby doprowadzone
6.	Liczba wylegitymowanych	os.	7 723
7.	Liczba wykroczeń ogółem	szt.	1 772
8.	Liczba czynów karalnych ogółem	szt.	3
9.	Liczba wypadków drogowych	szt.	13
10	Liczba kolizji drogowych	szt.	194 droga publiczna + 22 poza drogą publ.

Ochotnicza Straż Pożarna w Bielawie interweniowała 180 razy w ciągu 2021 roku. Do pożaru wyjeżdżała 96 razy, a do zagrożeń miejscowych 96 razy. 9 interwencji okazało się fałszywym alarmem.

Tabela 49 Aktywność wyjazdowa OSP Bielawa w 2021 roku.

Lp.	Ogółem	Požary	Zagrożenie miejscowe	Fałszywe alarmy
1.	180	75	96	9

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Bardzo ważnym materiałem analitycznym były wyniki przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców na temat stanu i kierunków rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Bielawa. Badania przeprowadzono w terminie: lipiec – sierpień 2022 roku. W badaniu wzięło udział 26 respondentów. Poniżej przedstawiono odpowiedzi na zadane w kwestionariuszu pytania.

Wizyt ankiety

75

Ilość wizyt

26

Gotowe odpowiedzi

0

Niedokończone odpowiedzi

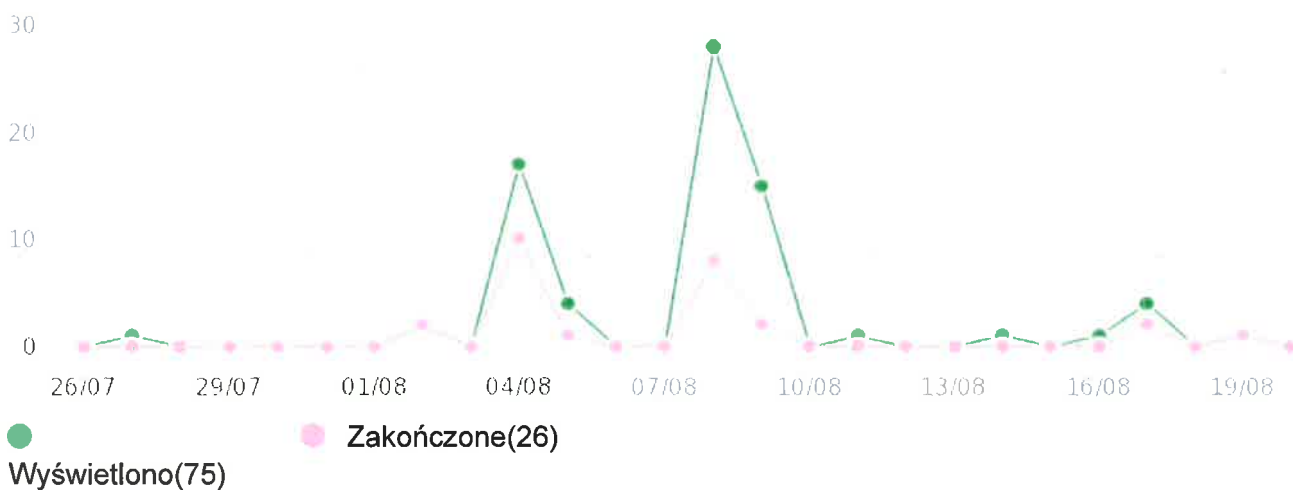
49

Tylko pokazano

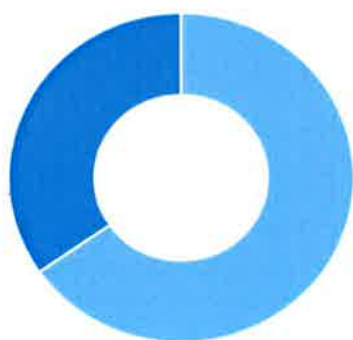
34.7%

Ogólny sukces

Historia odwiedzin 2 Sierpień 2022 - 19 Sierpień 2022

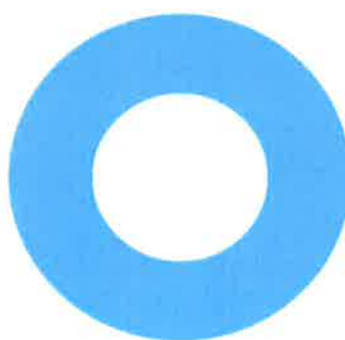

Liczba odwiedzin

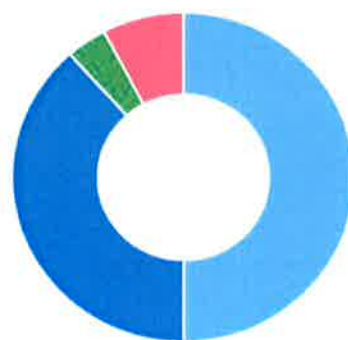
- Tylko pokazano (65.3%)
- Zakończone (34.7%)
- Niekompletne (0.0%)

Źródła odwiedzin

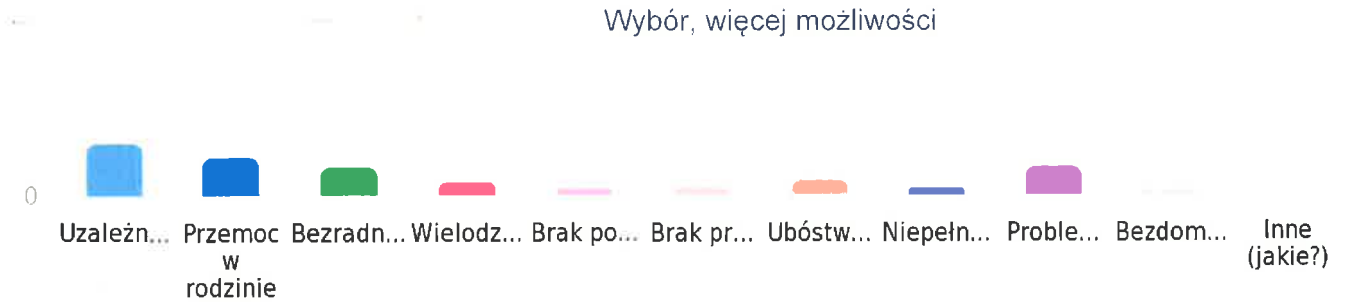
- Bezpośredni link (100.0%)

Czas wypełnienia ankiety

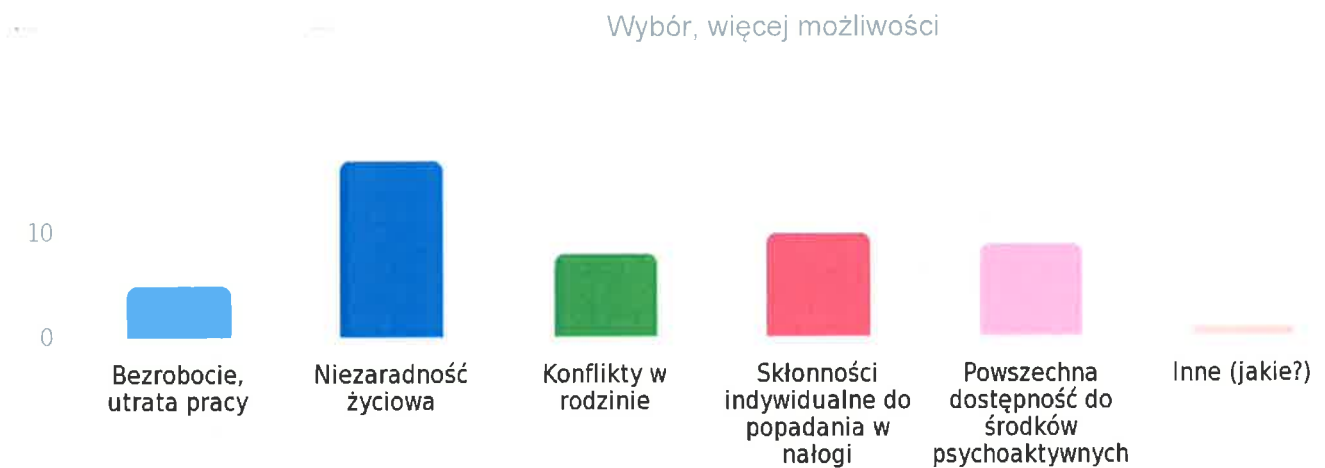
- 5-10 min. (50.0%)
- 10-30 min. (38.5%)
- 30-60 min. (3.8%)
- >60 min. (7.7%)

1. Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy ?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Uzależnienia (alkohol, narkotyki, dopalacze, hazard)	21	80.8%
Przemoc w rodzinie	15	57.7%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	11	42.3%
Wielodzietność i problemy rodzin niepełnych	5	19.2%
Brak poczucia bezpieczeństwa publicznego	3	11.5%
Brak pracy, bezrobocie	3	11.5%
Ubóstwo, niewydolność materialna rodziny	6	23.1%
Niepełnosprawność lub długotrwała choroba	3	11.5%
Problemy wieku podeszłego/izolacja społeczna osób starszych	11	42.3%
Bezdomność	2	7.7%
Inne (jaki?)	0	0.0%

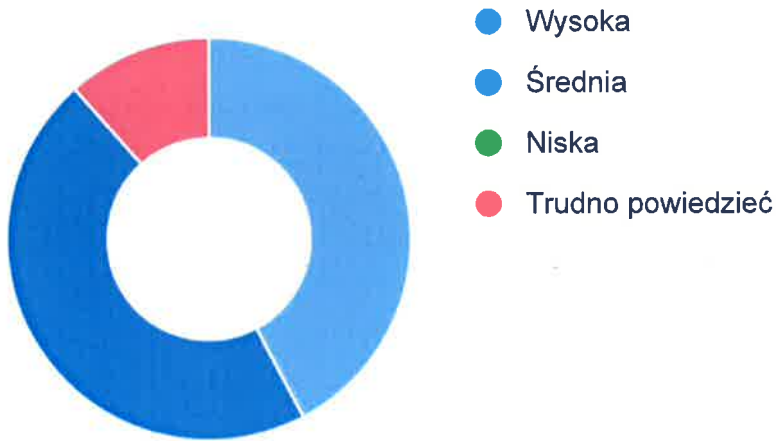
2. Jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny występowania problemu uzależnień w Gminie?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Bezrobocie, utrata pracy	5	19.2%
Niezaradność życiowa	17	65.4%
Konflikty w rodzinie	8	30.8%
Skłonności indywidualne do popadania w nałogi	10	38.5%
Powszechna dostępność do środków psychoaktywnych	9	34.6%
Inne (jakie?)	1	3.8%

3. Jaka Pani/ Pana zdaniem jest skala problemu uzależnień na terenie Gminy

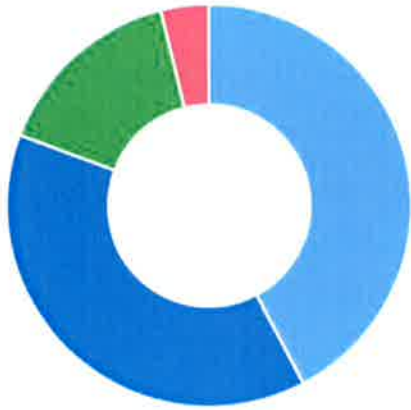
Wybór opcji

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Wysoka	11	42.3%
Średnia	12	46.2%
Niska	0	0.0%
Trudno powiedzieć	3	11.5%

5. Czy w Pana/Pani najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy?

Wybór opcji

- Znam takie przypadki
- Słyszałam o takich przypadkach
- Nie znam takich przypadków
- Nie słyszałam o takich przypadkach

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Znam takie przypadki	11	42.3%
Słyszałam o takich przypadkach	10	38.5%
Nie znam takich przypadków	4	15.4%
Nie słyszałam o takich przypadkach	1	3.8%

6. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie?

ODPOWIEDŹ

ODPOWIEDZI

UDZIAŁ

Zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego

16

61.5%

Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia

10

38.5%

Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych

6

23.1%

Tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy

15

57.7%

Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy

15

57.7%

Leczenie uzależnień

14

53.8%

Izolowanie osób stosujących przemoc w rodzinie

15

57.7%

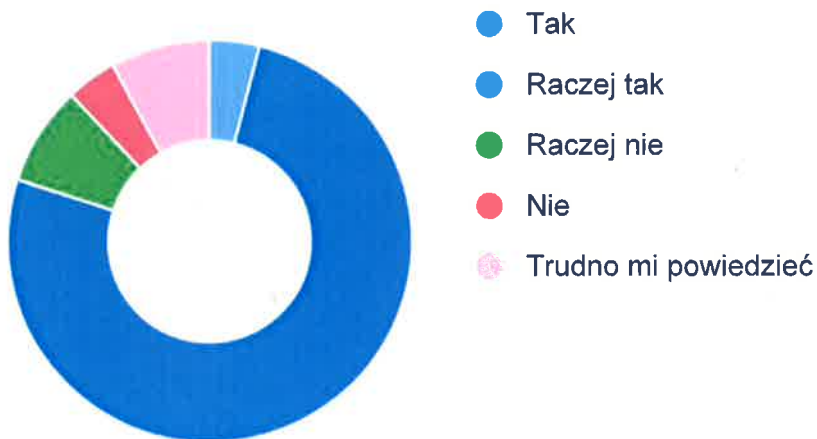
Inne (jakie?)

0

0.0%

7. Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie Gminy?

Wybór opcji

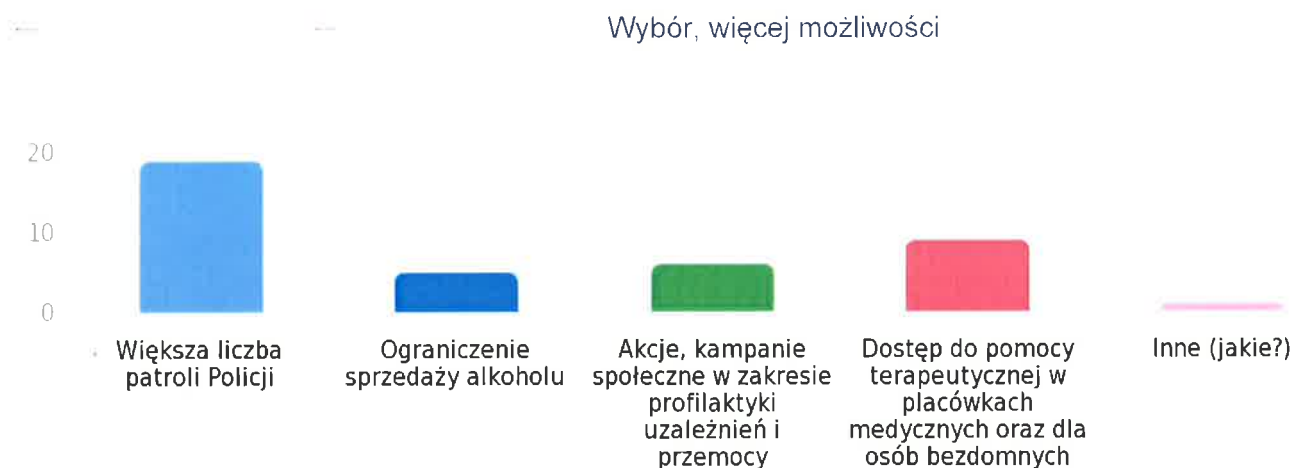
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Tak	1	4.0%
Raczej tak	19	76.0%
Raczej nie	2	8.0%
Nie	1	4.0%
Trudno mi powiedzieć	2	8.0%

8. Jakie są przyczyny Pana/Pani zdaniem braku poczucia bezpieczeństwa na terenie Gminy?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Częste włamania i kradzieże	3	12.0%
Częste napady/rozboje	3	12.0%
Niewłaściwe zachowania pijących alkohol w miejscach publicznych	16	64.0%
Przemoc w rodzinie	7	28.0%
Agresywne zachowania osób pod wpływem środków psychoaktywnych	16	64.0%
Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)	9	36.0%
Wzrost liczby bezdomnych	1	4.0%
Inne(jakie?)	0	0.0%

9. Co wpłynęłoby na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w Gminie?

ODPOWIEDŹ

ODPOWIEDZI

UDZIAŁ

Większa liczba patroli Policji

19

73.1%

Ograniczenie sprzedaży alkoholu

5

19.2%

Akcje, kampanie społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy

6

23.1%

Dostęp do pomocy terapeutycznej w placówkach medycznych oraz dla osób bezdomnych

9

34.6%

Inne (jakie?)

1

3.8%

10. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami w naszej Gminie?

ODPOWIEDŹ

ODPOWIEDZI

UDZIAŁ

Brak odpowiedniej oferty pracy/ mała liczba zakładów pracy chronionej

16

64.0%

Bariery architektoniczne

14

56.0%

Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym także rehabilitacji

17

68.0%

Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych/ asystenta osoby niepełnosprawnej

5

20.0%

Izolacja społeczna

14

56.0%

Ubóstwo

9

36.0%

Brak akceptacji i pomocy ze strony rodziny i otoczenia

11

44.0%

Problemy psychologiczne

7

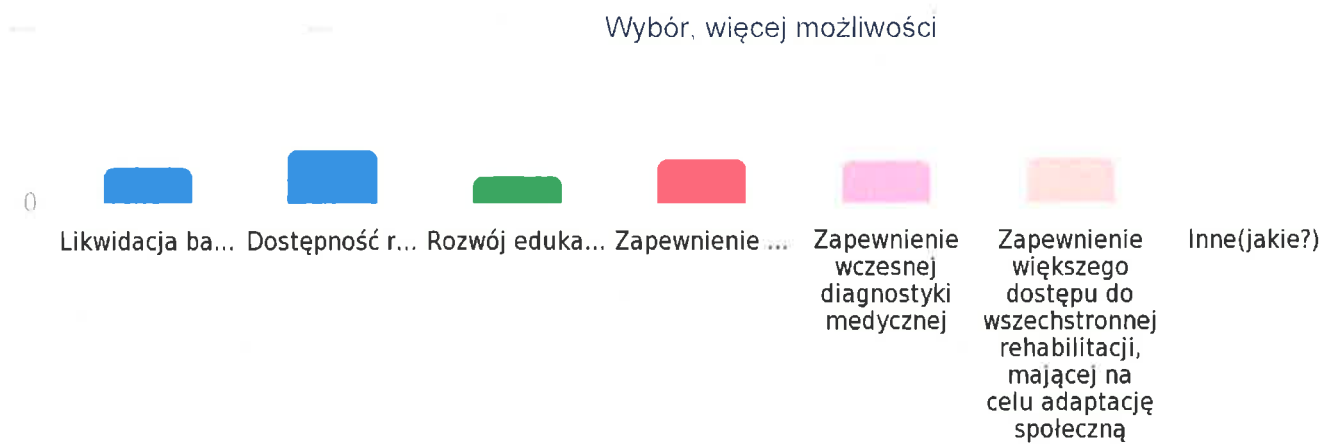
28.0%

Inne(jakie?)

0

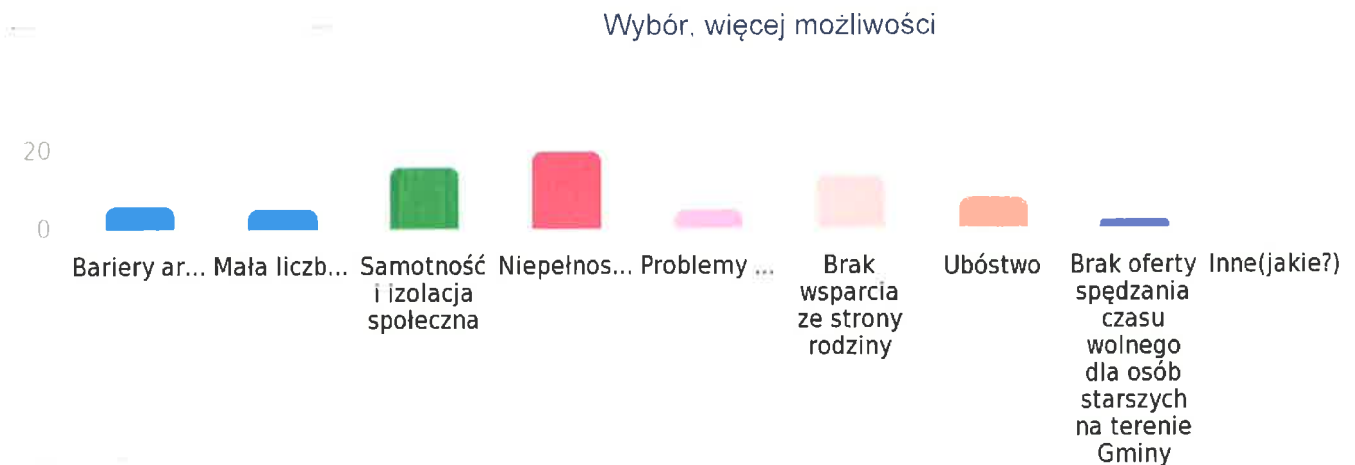
0.0%

11. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnościami pełniejszy udział w życiu społecznym Gminy?

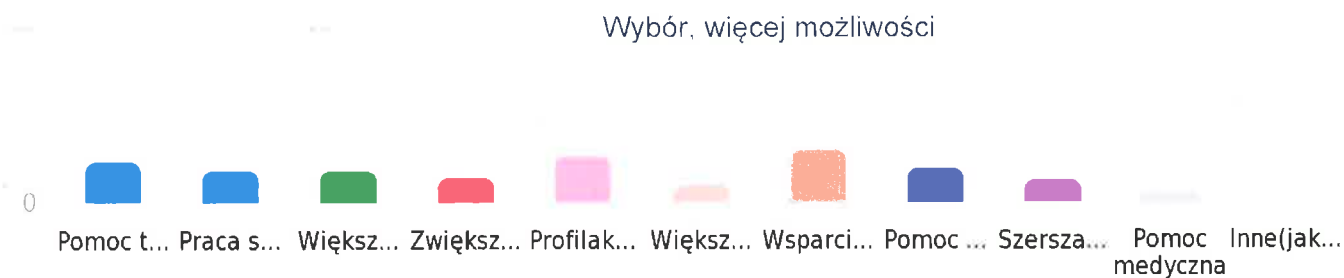
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Likwidacja barier architektonicznych	11	44.0%
Dostępność rynku pracy do możliwości osób z niepełnosprawnościami	16	64.0%
Rozwój edukacji integracyjnej (szkoły i przedszkola integracyjne)	8	32.0%
Szersza oferta działań integracyjnych dla dorosłych	8	32.0%
Zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej	13	52.0%
Zapewnienie wczesnej diagnostyki medycznej	13	52.0%
Zapewnienie większego dostępu do wszechstronnej rehabilitacji, mającej na celu adaptację społeczną	14	56.0%
Inne(jakie?)	0	0.0%

12. Jakie problemy dotyczą najczęściej osoby starsze na terenie naszej Gminy?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Bariery architektoniczne	6	23.1%
Mała liczba placówek wspierających osoby starsze	5	19.2%
Samotność i izolacja społeczna	16	61.5%
Niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego	20	76.9%
Problemy emocjonalne	5	19.2%
Brak wsparcia ze strony rodziny	14	53.8%
Ubóstwo	8	30.8%
Brak oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych na terenie Gminy	2	7.7%
Inne(jakie?)	0	0.0%

13. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi w Gminie?

ODPOWIEDZ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Pomoc terapeutyczna	13	52.0%
Praca socjalna w środowisku/ projekty socjalne	10	40.0%
Większa dostępność do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych	10	40.0%
Zwiększenie ofert instytucji wspierających rodzinę	8	32.0%
Profilaktyka i terapia uzależnień	15	60.0%
Większa liczba odpowiednich ofert pracy	6	24.0%
Wsparcie, poradnictwo specjalistyczne, edukacja rodzin	17	68.0%
Pomoc asystenta rodziny lub rodzin wspierających	11	44.0%
Szersza oferta aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i rodziny	7	28.0%
Pomoc medyczna	3	12.0%
Inne(jakie?)	0	0.0%

14. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/Pani najczęściej w naszej Gminie?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Zaniedbania wychowawcze	18	72.0%
Zaniedbania socjalne (niedożywienie, brak higieny)	5	20.0%
Demoralizacja	16	64.0%
Sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze)	19	76.0%
Przestępczość	3	12.0%
Wulgarność/ agresja	18	72.0%
Wandalizm	13	52.0%
Trudności w przystawaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo- wychowawcze	1	4.0%
Uzależnienie od Internetu, gier komputerowych, telefonu	19	76.0%
Zaburzenia psychiczne	7	28.0%
Inne(jakie?)	0	0.0%

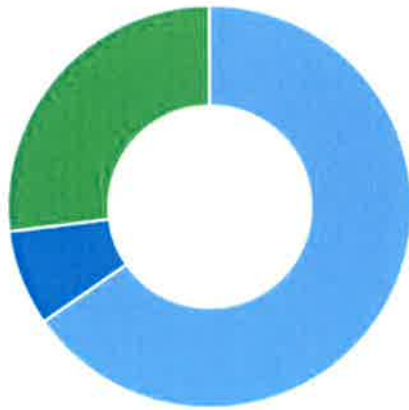
15. Jakie kroki Pana/ Pani zdaniem należałoby podjąć wobec osób bezrobotnych?

Wybór, więcej możliwości

	Stworzenie korzystniejszych warunków podjęcia pracy dla absolwentów szkół	Tworzenie nowych miejsc pracy	Korzystniejsze warunki do założenia własnej działalności gospodarczej	Środki finansowe na aktywizację osób bezrobotnych (staże, szkolenia zawodowe, roboty publiczne, prace interwencyjne, pożyczki na uruchomienie własnej)	Zwiększenie kompetencji aktywnego poszukiwania pracy	Inne(jakie?)	
ODPOWIEDŹ					ODPOWIEDZI	UDZIAŁ	
	Stworzenie korzystniejszych warunków podjęcia pracy dla absolwentów szkół				13	52.0%	
		Tworzenie nowych miejsc pracy			16	64.0%	
			Korzystniejsze warunki do założenia własnej działalności gospodarczej		6	24.0%	
				Środki finansowe na aktywizację osób bezrobotnych (staże, szkolenia zawodowe, roboty publiczne, prace interwencyjne, pożyczki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej)	10	40.0%	
					Zwiększenie kompetencji aktywnego poszukiwania pracy	13	52.0%
					Inne(jakie?)	1	4.0%

16. Czy Pani/ Pana zdaniem na terenie miasta występuje problem bezdomności?

Wybór opcji

- Tak
- Nie
- Trudno mi powiedzieć

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Tak	17	65.4%
Nie	2	7.7%
Trudno mi powiedzieć	7	26.9%

17. Jaki sposób działania Pani/ Pana zdaniem byłby najskuteczniejszy w rozwiązaniu problemu bezdomności i zagrożenia bezdomnością?

ODPOWIEDŹ

ODPOWIEDZI

UDZIAŁ

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych i chronionych	15	60.0%
Stworzenie możliwości odpracowania zadłużeń mieszkaniowych na rzecz podmiotów- wierzycieli	18	72.0%
Profilaktyka i terapia uzależnień	16	64.0%
Indywidualne programy wychodzenia z bezdomności	12	48.0%
Praca socjalna z osobami bezdomnymi	13	52.0%
Aktywizacja zawodowa	8	32.0%
Szkolenia/ przekwalifikowanie zawodowe	6	24.0%
Integracja społeczna	4	16.0%
Szerszy udział organizacji pozarządowych	3	12.0%
Rozwój placówek udzielających schronienia	10	40.0%
Inne(jakie?)	1	4.0%

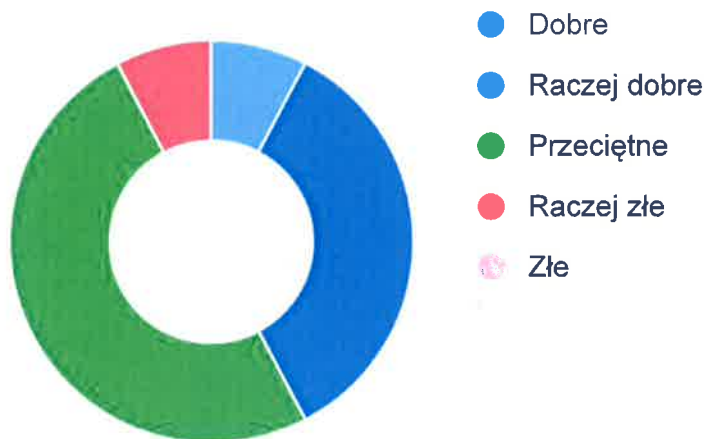
18. Co Pani/ Pana zdaniem decyduje że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z ubóstwa?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Brak pracy	5	19.2%
Uzależnienie	19	73.1%
Brak wykształcenia	2	7.7%
Niezaradność życiowa	20	76.9%
Lenistwo, niechęć do podjęcia pracy	19	73.1%
Brak wsparcia ze strony najbliższych	5	19.2%
Tzw. „dziedziczenie biedy”	18	69.2%
Niepełnosprawność lub długotrwała choroba	6	23.1%
Inne(jakie?)	1	3.8%

19. Jak ocenie Pani/ Pan warunki życia w Gminie?

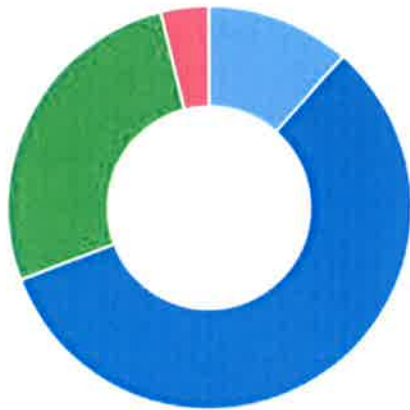
Wybór opcji

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Dobre	2	7.7%
Raczej dobre	9	34.6%
Przeciętne	13	50.0%
Raczej złe	2	7.7%
Złe	0	0.0%

20. Jak ocenia Pani/Pan zmiany warunków życia w naszej Gminie w ciągu ostatnich 7 lat (2016-2022)?

Wybór opcji

- Poprawiły się
- Raczej poprawiły się
- Nie zmieniły się, pozostają takie same
- Raczej się pogorszyły
- Pogorszyły się

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Poprawiły się	3	11.5%
Raczej poprawiły się	15	57.7%
Nie zmieniły się, pozostają takie same	7	26.9%
Raczej się pogorszyły	1	3.8%
Pogorszyły się	0	0.0%

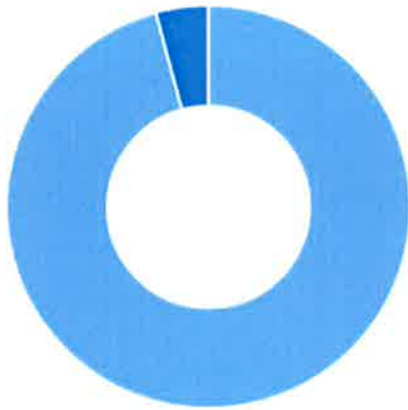
21. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy jest wystarczający?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Tak	4	15.4%
Nie	22	84.6%
Jakich placówek brakuje?	5	19.2%

22. Płeć

Wybór opcji

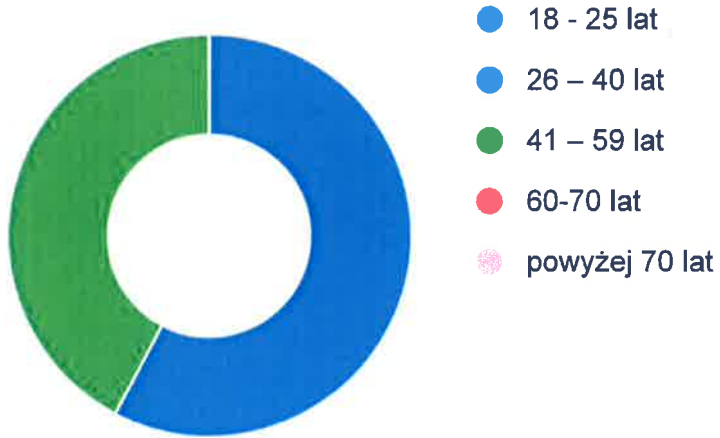

- Kobieta
- Mężczyzna

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Kobieta	23	95.8%
Mężczyzna	1	4.2%

23. Wiek

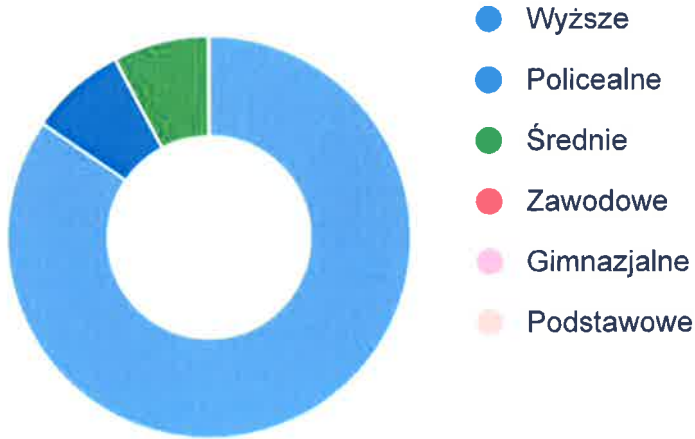
Wybór opcji

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
18 - 25 lat	0	0.0%
26 – 40 lat	15	57.7%
41 – 59 lat	11	42.3%
60-70 lat	0	0.0%
powyżej 70 lat	0	0.0%

24. Wykształcenie

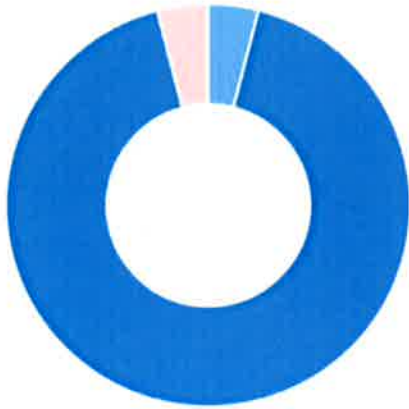
Wybór opcji

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Wyższe	22	84.6%
Policealne	2	7.7%
Średnie	2	7.7%
Zawodowe	0	0.0%
Gimnazjalne	0	0.0%
Podstawowe	0	0.0%

25. Zawód

Wybór opcji

- uczeń/student
- pracownik umysłowy
- przedsiębiorca
- rolnik
- emeryt/rencista
- pracownik fizyczny
- bezrobotny
- Inny(jaki?)

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
uczeń/student	1	4.0%
pracownik umysłowy	23	92.0%
przedsiębiorca	0	0.0%
rolnik	0	0.0%
emeryt/rencista	0	0.0%
pracownik fizyczny	1	4.0%
bezrobotny	0	0.0%
Inny(jaki?)	0	0.0%

WNIOSKI Z DIAGNOZY I BADAŃ

Raport Pana Andrzeja Turka na temat: ŚRODOWISKOWEJ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ MONITOROWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOTYCZNYCH, BEHAWIORALNYCH I PRZEMOCOWYCH NA TERENIE MIASTA BIELAWA W latach 2016 - 2022

W raporcie przyjęto model monitorowania w oparciu o następujące pytania:

1. określenia aktualnego poziomu zagrożenia problemami alkoholowymi, narkotycznymi, behawioralnymi i przemocowymi poszczególnych rejonów (gmin, miast, dzielnic, osiedli, wsi)
2. określenie stopnia zagrożenia dzieci i młodzieży ww. problemami

Pytania te dotyczyły zagadnień fenomenologicznych i wiązały się z dodatkowymi oczekiwaniami, takimi jak: poznanie opinii społecznej dotyczącej powiązań problemów alkoholowych i narkotycznych z innymi patologiami oraz z poczuciem bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. Wszystkie pytania miały wspólne zakończenie - poznanie dynamiki zjawiska. Przekładając powyższe pytania na cele programu monitorującego, określiliśmy, jako cel podstawowy:

- o uzyskanie i określenie poziomów uznanych wskaźników dotyczących problemów alkoholowych, narkotycznych, behawioralnych i przemocowych w poszczególnych rejonach

Cel podstawowy na poziomie realizacji rozłożono na cele szczegółowe, którymi były: poznanie opinii, wiedzy i doświadczeń własnych dorosłej populacji mieszkańców o problemach alkoholowych, narkotycznych, behawioralnych i przemocowych w rejonach ich zamieszkania

- o uzyskanie danych o opiniach, wiedzy, kontaktach i doświadczeniach własnych, dot. ww. problemów w populacji dzieci i młodzieży
- o ustalenie zakresu informacji możliwych do systematycznego uzyskiwania od osób zawodowo zajmujących się badanymi problemami
- o określenie poziomu zależności występujących pomiędzy danymi uzyskiwanymi od różnych grup informatorów
- o określenie obiektywnych informacji możliwych do uzyskania od instytucji zajmujących się ww. problemami na badanym terenie

Podstawowym założeniem przy realizacji ww. celów było przyjęcie listy (zestawu) cech towarzyszących problemom alkoholowym i narkotycznym, rozpoznanych i określonych w prowadzonych na terenie kraju badaniach.

Cechy te odpowiednio usystematyzowane stanowiły we wcześniejszych badaniach wrocławskich podstawę do budowy narzędzi badawczych.

Analiza wszystkich uzyskanych w obu etapach danych potwierdziła wnioski postawione w poprzednich rozdziałach. Dotyczy to szczególnie występowania badanych problemów wśród młodzieży. Problemy alkoholowe i narkotyczne w grupie młodzieży mają własną dynamikę a ich rozmieszczenie jest przez dorosłych zauważane ze znacznym opóźnieniem. Opóźnienie to jest znacznie wyższe w przypadku problemów narkotycznych. Analiza pozwoliła również na postawienie wniosków końcowych dotyczących:

- I. Geografii i dynamiki problemów.
- II. Propozycji działań prewencyjno profilaktycznych.

ad I.

- 1) Problemy alkoholowe mają obecnie tendencję spadkową, nadal są jednak zauważalne w grupie dorosłych i starszej młodzieży.
- 2) Utrzymywanie się problemów alkoholowych pozostaje w związku z występującymi wzorami spożycia alkoholu (podwyższony wskaźnik problemów alkoholowych w środowisku domowym uczniów widoczny szczególnie w szkołach średnich).
- 3) W gminie nastąpiło zrównoważenie podaży w sprzedaży alkoholu.
- 4) Wystąpiło dalsze wyraźne zmniejszenie nieprawidłowości w sprzedaży alkoholu młodzieży.
- 5) Dominuje wśród młodzieży spożycie piwa i wódki – poziom spożycia nadal niski.
- 6) Występuje zbliżony do średniej z innych badań wiek inicjacji alkoholowej młodzieży.
- 7) Używanie alkoholu przez młodzież od 3 lat wykazuje wg. dorosłych umiarkowaną tendencję wzrostową - wskaźnik ten dotyczy głównie młodzieży starszej.
- 8) Problemy narkotyczne w gminie na bardzo niskim poziomie z zaznaczoną tendencją spadkową.
- 9) Występuje nadal sporadyczna penetracja okolic szkół średnich przez dealerów narkotykowych.
- 10) Zainteresowanie młodzieży szkół środkami narkotycznymi jest niskie w szkołach podstawowych i malejące w szkołach średnich.
- 11) Problemy przemocy wśród dzieci i młodzieży szkół w badaniach występują nadal na poziomie zbliżonym do średniej z poprzednich badań.
- 12) Wskaźnik czynnego uczestnictwa respondentów szkół średnich w programach profilaktycznych uległ zmniejszeniu – wynik nauczania zdalnego i ograniczeń epidemicznych.
- 13) Nastąpił spadek rozpoznania przemocy domowej (z 73,3% na 62,8%).
- 14) Nadal występuje w środowisku lokalnym podwyższony wskaźnik postaw biernych i unikających w przeciwdziałaniu przemocy – szczególnie domowej, zwiększył się wskaźnik powiadamiania o przemocy odpowiednich instytucji.

ad II.

- 1) W szkołach wskazanym byłoby wdrożenie programów profilaktycznych przedstawionych we wnioskach kończących rozdział z badania młodzieży.
- 2) Ze względu na miejsce alkoholu w środowisku ucznia szczególnie w środowisku rodzinnym wskazanym jest zintensyfikowanie zakresu programów profilaktycznych w szkołach w sposób uwzględniający rodziców - programy typu Northland lub obejmujące rodziców programy autorskie.
- 3) W związku z widocznym pozytywnym efektem należy utrzymać dotychczasowe działania prewencyjne i konsekwentne reagowanie na wszelkie zgłaszane nieprawidłowości dotyczące sprzedaży i wyszynku alkoholu, szczególnie dotyczące nieletnich.
- 4) Ze względu na wysoki poziom rozeznania problemów należy utrzymać dotychczasowy zakres programów szkoleniowych dla osób zawodem lub funkcją związanych z problemami alkoholowymi i narkotycznymi. Szkolenia można rozszerzyć o założenia i zasady polityki miasta wobec tych problemów oraz o podstawowe informacje dotyczące monitorowania zjawisk w miejscu pracy bądź działania.
- 5) Nadal koniecznym jest włączenie do wszystkich programów profilaktycznych zasad postępowania w przypadku kontaktu z przemocą.
- 6) W projektowaniu działań prewencyjnych należy brać pod uwagę również wnioski z poszczególnych rozdziałów.

Diagnoza problemów społecznych w Gminie Bielawa i warsztaty pozwoliły wyodrębnić najbardziej palące problemy w Gminie Bielawa:

Kapitał społeczny:

- Starzejące się społeczeństwo
- Odptyw młodych ludzi do większych miast
- Brak odpowiedzialności za wspólne dobro
- Rozwarstwienie finansowe - bieda, ubóstwo
- Roszczeniowa postawa i bierność uboższych

Zdrowie:

- Brak profilaktyki zdrowotnej (bezpłatnej)
- Utrudniony dostęp do specjalistów
- Brak współpracy z lekarzami specjalistami

Wsparcie rodziny:

- Przemoc w rodzinie i niewystarczające wsparcie, brak edukacji o możliwościach
- Brak wsparcia dla ubogich i efektywnych programów aktywizujących bezrobotnych
- Brak wystarczającego wsparcia (za małe zasoby kadrowe) dla osób nadużywających alkoholu i z innymi uzależnieniami

- Zbyt duża dostępność alkoholu (także dla nieletnich)
- Brak edukacji mieszkańców w zakresie radzenia sobie z problemami
- Niskie zaangażowanie instytucji i mieszkańców w działania pro-społeczne

Bezpieczeństwo:

- Zła jakość i niewystarczająca ilość przejść dla pieszych (szczególnie przy szkołach)
- Zajęcia profilaktyczne w szkołach
- Brak kontroli sprzedaży alkoholu dla młodzieży
- Agresja młodzieży
- Utrzymanie porządku (brak segregacji śmieci, podrzucanie gabarytów)
- Prowadzenie zajęć (profilaktyka, spotkania z mieszkańcami)

Praca:

- Niskie wynagrodzenia
- Mało miejsc pracy na miejscu
- Mało atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych

Mieszkalnictwo:

- Brak budownictwa komunalnego
- Wysoka cena nieruchomości
- Duże zużycie infrastruktury mieszkaniowej
- Brak wsparcia dla uboższych mieszkańców (zwłaszcza dla matek samotnych, młodych i starszych mieszkańców, po przejściach i z problemami)

W wymiarze najbardziej ogólnym, analiza SWOT pozwala na pogrupowanie czynników wpływających na realizację poszczególnych działań lub całej strategii ze względu na kierunek tego wpływu. Źródłem tych czynników może być zarówno otoczenie zewnętrzne podmiotu odpowiedzialnego za realizację (szanse i zagrożenia) jak i jego cechy immanentne (silne i mocne strony):

SILNE STRONY (ang. strenghts) to wewnętrzne czynniki mające (lub mogące mieć) pozytywny wpływ na sytuację miasta i rozwiązywanie jego problemów społecznych, wyróżniające miasto pod względem społecznym w sposób korzystny w otoczeniu, tworzące podstawy dla jego przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego, podnoszące jego atrakcyjność w oczach mieszkańców, inwestorów i osób odwiedzających.

SZANSE (ang. opportunities) to czynniki w otoczeniu sprzyjające (lub mogące sprzyjać) rozwojowi miasta i rozwiązywaniu jego problemów społecznych, umożliwiające eliminowanie jego słabości, wzmacnianie sił oraz uruchamianie nowych kierunków prowadzących do poprawy sytuacji miasta w kontekście rozwiązywania jego problemów społecznych.

SŁABE STRONY (ang. weaknesses) to wewnętrzne czynniki mające (lub mogące mieć) negatywny wpływ na sytuację miasta i rozwiązywanie jego problemów społecznych, utrudniające rozwój miasta i rozwiązywanie jego problemów społecznych; dotyczą one między innymi braków w potencjałach oraz występowania endogenicznych barier obniżających pozycję miasta w wymiarze społecznym, zarówno w oczach mieszkańców, jak i podmiotów zewnętrznych.

ZAGROŻENIA (ang. threats) to czynniki w otoczeniu utrudniające (lub mogące utrudniać) rozwój miasta i rozwiązywanie jego problemów społecznych, stanowiące bariery w przełamywaniu obecnych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań istotnych z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych gminy.

Podczas warsztatów strategicznych poddano analizie swot poszczególne obszary związane z pomocą społeczną, zbiorczo analizę swot – problemy społeczne w Gminie Bielawa przedstawiamy poniżej:

Analiza SWOT - Problemy społeczne w Gminie Bielawa

MOCNE STRONY

- Niski wskaźnik bezrobocia
- Spadek liczby osób korzystających z pomocy materialnej
- Pozyskiwanie środków społecznych na aktywizację społeczną i zawodową zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych
- Funkcjonujący dzienny ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- Środowiskowy dom samopomocy
- Różnicowana oferta pomocowa
- Programy pomocowe

SŁABE STRONY

- Niewystarczająca liczba lokali socjalnych
- Mały udział społeczności lokalnej w podejmowanych działaniach
- Niezadawalająca infrastruktura komunikacyjna
- **Struktura demograficzna Gminy Bielawa**
- Mała ilość miejsc w placówkach wsparcia dziennego prowadzonych przez NGO
- **Deficyty w zakresie całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych [zbyt mało miejsc, długi czas oczekiwania na miejsce]**
- **Ograniczone możliwości dostępu do lekarzy specjalistów w ramach kontraktów z NFZ**
- Wysokie koszt leczenia i diagnozy osób uzależnionych i współuzależnionych
- Łatwy dostęp do alkoholu oraz wszelkiego rodzaju używek oraz substancji psychoaktywnych
- Postawy bierne i unikające wśród społeczności w zakresie przeciwdziałania przemocy – wg mnie nie (ja spostrzegam to jako szansa)
- Brak narzędzi do wykrycia stanu po użyciu narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych

SZANSE

- Uproszczenie przepisów
- Coraz większe dochody gminy z tytułu podatków
- Dostęp do wypracowanych standardów i dobrych praktyk
- Pobudzanie inicjatyw społecznych
- Stworzenie systemu opieki nad osobami zależnymi
- Działania mające na celu integrację międzypokoleniową mieszkańców gminy
- Wykorzystanie potencjału kadry i wolontariatu oraz istniejących ngo
- Praca terapeutyczna z dziećmi i młodzieżą
- Kampania społeczna skierowana do mieszkańców gminy bielawa
- Zatrudnienie dodatkowych specjalistów w zakresie terapii
- Większa świadomość społeczna w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

ZAGROŻENIA

- Problemy z aktywizacją zawodową osób, które otrzymały wsparcie państwa w ramach programu 500+
- Brak stabilności systemu prawnego
- Starzenie się społeczeństwa - rosnący udział grup nieprodukcyjnych
- "Szara strefa" - zatrudnienie nieoficjalne
- Uzależnienie rodzin od instytucji pomocy społecznej - wyczerpanie bezradność
- Kryzys instytucji rodziny, zmiana modelu rodziny, brak jej trwałości, coraz więcej rodzin dysfunkcyjnych oraz rozwodów
- Pogorszenie sytuacji socjalno-bytowej osób wymagających wsparcia
- Przemiany kulturowo-społeczne prowadzące do ograniczenia miejsca osób starszych i chorych w rodzinie, aegizm
- Zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno - lub dwupokoleniową
- Wzrost zagrożeń dla rodzin związanych ze stresorami oraz wynikającą z nich przemocą w rodzinie
- Obniżający się wiek inicjacji alkoholowej
- Starzejąca się kadra
- Małe zainteresowanie pracą w OPS
- Nieplanowane nowe zadania skierowane do większej rzeszy mieszkańców Bielawy

Podczas prac Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Problemów Społecznych w Gminie Bielawa do roku 2030 przedstawiono następujące problemy społeczne w Gminie Bielawa w zakresie:

I. Kapitału społecznego:

- Starzejące się społeczeństwo
- Odptyw młodych ludzi do większych miast
- Brak odpowiedzialności za wspólne dobro
- Rozwarstwienie finansowe - bieda, ubóstwo
- Roszczeniowa postawa i bierność uboższych

II. Mieszkalnictwa:

- Brak budownictwa komunalnego
- Wysoka cena nieruchomości
- Duże zużycie infrastruktury mieszkaniowej
- Brak wsparcia dla uboższych mieszkańców (zwłaszcza dla matek samotnych, młodych i starszych mieszkańców, po przejściach i z problemami)

III. Zdrowia:

- Brak profilaktyki zdrowotnej (bezpłatnej)
- Utrudniony dostęp do specjalistów
- Brak współpracy z lekarzami specjalistami

IV. Pracy:

- Niskie wynagrodzenia
- Mało miejsc pracy na miejscu
- Mało atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych
- Brak kształcenia w wąskich specjalizacjach

V. Wsparcia rodziny:

- Przemoc w rodzinie i niewystarczające wsparcie, brak edukacji o możliwościach
- Brak wsparcia dla ubogich i efektywnych programów aktywizujących bezrobotnych
- Brak wystarczającego wsparcia (za małe zasoby kadrowe) dla osób nadużywających alkoholu i z innymi uzależnieniami
- Zbyt duża dostępność alkoholu (także dla nieletnich)
- Brak edukacji mieszkańców w zakresie radzenia sobie z problemami
- Niskie zaangażowanie instytucji i mieszkańców w działania pro-społeczne

VI. Bezpieczeństwa:

- Zła jakość i niewystarczająca ilość przejść dla pieszych (szczególnie przy szkołach)
- Zajęcia profilaktyczne w szkołach
- Brak kontroli sprzedaży alkoholu dla młodzieży
- Agresja młodzieży

Wskazano na następujące wyzwania społeczne w Gminie Bielawa:

- Wzrost poziomu usług publicznych, jakości życia i pracy
- Wzrost dostępności oferty publicznej

- Dobra jakość komunikacji z mieszkańcami, inwestorami, przedsiębiorcami
- Wysoki poziom nauczania
- Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej

Zwrócono uwagę na uwarunkowania, które w zasadniczy sposób wpływają na problemy społeczne: globalne (starzejące się społeczeństwo); koncentracja na człowieku (partycypacja, dialog, integracja); aspiracje i potrzeby mieszkańców. Zarekomendowano, że adresatami Strategii powinny być: jednostki i instytucje z obszaru polityki społecznej oraz kliencie pomocy społecznej.

Podczas prac Zespołu przedstawiono także propozycje kierunków i działań rozwiązujących problemy społeczne w Gminie Bielawa:

- ↗ opracowanie i prowadzenie zajęć/szkoleń dla dorosłych z profilaktyki i radzenia sobie z nałogami, przemocą, agresją (zespoły interdyscyplinarne, OPS, szkoły)
- ↗ organizacja zajęć/ warsztatów profilaktycznych w szkołach dla dzieci, młodzieży
- ↗ omawianie problemów przez zespół zarządzania projektem/ grupy robocze (analiza wyników pracy Rady Miasta, Burmistrza, Starosty)
- ↗ wspólne podejmowanie inicjatyw społecznych (wielopłaszczyznowych) przez JST i inne instytucje, stowarzyszenia
- ↗ zatrudnienie większej liczby profesjonalistów do pracy w ośrodku zdrowia (także terapeutów i psychologów)
- ↗ szkolenia i podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji mających pomagać mieszkańcom
- ↗ inwestycje w zwiększenie liczby mieszkań socjalnych
- ↗ wdrażanie inicjatyw integrujących, wzmacniających poczucie wspólnoty wśród mieszkańców
- ↗ ograniczenie ilości placówek z alkoholem i zwiększenie kontroli sprzedaży alkoholu nieletnim
- ↗ stworzenie warunków dla młodych ludzi zachęcających do pozostania na terenie gminy (programy, polityki nakierowane na ich potrzeby)
- ↗ stworzenie programów poprawiających współpracę między pokoleniami
- ↗ koncentracja nad działaniami aktywizującymi uboższych i bezrobotnych do podejmowania pracy
- ↗ przyciąganie nowych inwestycji pod nowe miejsca pracy
- ↗ utrzymywanie przedszkoli i żłobków

PLAN STRATEGICZNY

WIZJA:

**BIELAWA GMINĄ AKTYWNA, ODPOWIEDZIALNA, OTWARTA,
BEZPIECZNĄ ORAZ WSPÓŁPRACUJĄCĄ**

MISJA:

**UMIĘTNOŚĆ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
WIZYTÓWKĄ GMINY BIELAWA**

CEL GŁÓWNY:

**WPROWADZENIE CYKLICZNEGO MONITORINGU BEZPIECZEŃSTWA
SOCJALNEGO MIESZKAŃCÓW ORAZ AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ
W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW**

CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE

1. WSPIERANIE WŁĄCZANIA SPOŁECZNEGO, ZWŁASZCZA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

- 1.1. Zwiększanie poziomu tolerancji dla inności wśród mieszkańców
- 1.2. Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych
- 1.3. Wsparcie materialne i niematerialne dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz wszystkich potrzebujących
- 1.4. Ograniczanie skutków niepełnosprawności, braku samodzielności osób starszych i aegizmu

2. ROZWÓJ MIESZKALNICTWA I PODNOSZENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA

- 2.1. Budowa mieszkań chronionych i socjalnych
- 2.2. Budowa mieszkań na własność i wynajem
- 2.3. Rozbudowa zasobów mieszkaniowych w Gminie
- 2.4. Optymalne wykorzystanie istniejących zasobów mieszkaniowych
- 2.5. Zwiększanie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców
- 2.6. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na remonty

3. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZDOMNOŚCI, BEZROBOCIU i ZAPOBIEGANIE ICH SKUTKOM

- 3.1. Pomoc osobom bezdomnym, ubogim, bezrobotnym i osobom zagrożonym tymi zjawiskami**
- 3.2. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**
- 3.3. Monitoring zjawiska bezdomności, ubóstwa i bezrobocia**
- 3.4. Opracowywanie programów dla poszczególnych obszarów Gminy w zakresie zmniejszania zjawiska bezdomności, ubóstwa i bezrobocia**
- 3.5. Intensywna edukacja pracowników zajmujących się zjawiskami bezdomności, ubóstwa i bezrobocia w Gminie, ze szczególnym uwzględnieniem dobrych praktyk oraz rozwiązań innowacyjnych**

4. WSPARCIE OCHRONY ZDROWIA

- 4.1. Promowanie zdrowia i zdrowego stylu życia**
- 4.2. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej**
- 4.3. Rozwój usług i bazy dla usług medycznych**
- 4.4. Przeciwdziałanie zjawiskom uzależnień**

5. ZWIĘKSZENIE POZIOMU EDUKACJI I WYCHOWANIA

- 5.1. Podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w obszarze pomocy społecznej**
- 5.2. Zwiększanie poziomu jakości kształcenia i wychowania**
- 5.3. Wzmacnianie modelu funkcjonowania w społeczeństwie na fundamencie wartości**
- 5.4. Kształtowanie postaw przedsiębiorczości, ekologicznych oraz innowacyjnych**

6. ZWIĘKSZANIE INTEGRACJI SPOŁECZNE

- 6.1. Zwiększenie współpracy międzypokoleniowej**
- 6.2. Podnoszenie znaczenia współpracy w każdym aspekcie działań publicznych**
- 6.3. Rozwój wolontariatu**
- 6.4. Wzmacnianie tożsamości i wspólnotowości wśród mieszkańców**

7. ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ

- 7.1. Zwiększenie poziomu aktywności obywatelskiej**
- 7.2. Zwiększenie znaczenia organizacji pozarządowych**
- 7.3. Edukacja każdej społeczności w każdym wieku**
- 7.4. Zwiększanie współdziałania mieszkańców w podejmowanych decyzjach**
- 7.5. Rozwój komunikacji cyfrowej w relacjach mieszkańiec - władza**

8. WSPARCIE RODZIN, RODZIN WIELODZIETNYCH, CHORYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH, SAMOTNIE WYCHOWUJĄCYCH DZIECI

8.1. Podnoszenie jakości funkcjonowania rodzin

8.2. Udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie

8.3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej

8.4. Wspieranie procesu kształcenia i dbałość o rozwój dzieci i młodzieży

8.5. Aktywizacja rodzin wielodzietnych, chorych, niepełnosprawnych i samotnie wychowujących dzieci

CELE STRATEGICZNE, DZIAŁANIA, REZULTATY I WSKAŹNIKI

CELE STRATEGICZNE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
WSPIERANIE WŁĄCZANIA SPOŁECZNEGO, ZWŁASZCZA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	Opieka senioralna dzienna – nowe punkty – jeden Centralny Rozwój usług opiekuńczych, pielęgniarstwa środowiskowego dla osób starszych i niepełnosprawnych Wsparcie rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi Tworzenie ułatwień architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych	liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem systemu pomocy społecznej liczba osób uczestnicząca w wolontariacie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych usługami socjalnymi
ROZWÓJ MIESZKALNICTWA PODNOSZENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA	Zwiększenie zasobu mieszkaniowego TBS na wynajem Mieszkania na wynajem dla seniorów i osób niepełnosprawnych Budowanie nowych budynków komunalnych Tworzenie mieszkań socjalnych i chronionych Rozbudowa terenów inwestycyjnych Budowa i remonty chodników, punktów oświetleniowych	Ilość zasobu mieszkaniowego nowo wybudowanego (zaczynamy od 0) Ilość mieszkań socjalnych i chronionych Ilość budowanych i remontowanych chodników, punktów oświetleniowych Ilość popełnianych przestępstw
PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU,	Pomoc finansowa i rzeczowa osobom w trudnej	liczba osób ubogich, bezdomnych i bezrobotnych,

CELE STRATEGICZNE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
BEZDOMNOŚCI, BEZROBOCIU ZAPOBIEGANIE ICH SKUTKOM	<ul style="list-style-type: none"> I sytuacji materialnej Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób w trudnej sytuacji materialnej Pomoc w powrocie na rynek pracy Aktywizacja osób bezrobotnych Udzielanie pomocy i schronienia osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym Wsparcie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych (np.: U3W) Promocja zdrowia i profilaktyka uzależnień Utworzenie Centrum uzależnień cyfrowych oraz dietyki, fizjoterapii, logopedii i chorób psychicznych Program profilaktyka wad postawy w przedszkolach i szkołach Edukacja nt. wartości rodzinnych i patriotyzm lokalny Opieka wakacyjna dla uczniów młodszych Szkoła Liderów i Przedsiębiorczości Zajęcia w zakresie przedsiębiorczości na wszystkich etapach nauki Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności wśród osób zaangażowanych w obszarze problematyki społecznej Zwiększenie ilości patroli prewencyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> stopa bezrobocia liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem liczba beneficjentów
WSPARCIE OCHRONY ZDROWIA		
ZWIĘKSZENIE POZIOMU EDUKACJI I WYCHOWANIA		
ZWIĘKSZANIE BEZPIECZEŃSTWA		

liczba realizacji przedsięwzięć

CELE STRATEGICZNE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	Zwiększenie inwestycji poprawiających bezpieczeństwo publiczne Współdziałanie międzykoleniowe – integracja seniorów i młodzieży Animatorski uliczny Rozwój wolontariatu międzykoleniowego Rozwój inicjatyw obywatelskich Festyny profilaktyczne Dostarczenie wiedzy nt. historii Bielawy – aktywizacja muzeum	międzykoleniowych liczba wykrytych i popełnionych przestępstw – Liczba inwestycji poprawiających bezpieczeństwo publiczne
ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ		frekwencja wyborcza
WSPARCIE RODZIN, RODZIN WIELODZIELNYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH, WYCHOWUJĄCYCH DZIECI	Promowanie modelu prawidłowego rodziny Praca z rodziną poza środowiskiem Program: Postaw na rodzinę Fundusze, fundacja dla indywidualnych socjoterapii dla dzieci i młodzieży Warsztaty dla rodziców: Internet, aktywności obywatelskiej Model rodziny dla rodzin patologicznych	liczba rodzin objętych pracą socjalną liczba asystentów rodziny liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin liczba rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej

CELE STRATEGICZNE, PODMIOT ODPOWIEDZIALNY, CZAS REALIZACJI, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

CELE STRATEGICZNE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
WSPIERANIE WŁĄCZANIA SPOŁECZNEGO, ZWŁASZCZA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	OPS w Bielawie, ZOW, NGO	2022 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
ROZWÓJ MIESZKALNICTWA I PODNOSZENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA	OPS w Bielawie, MZBM, TBS, UM	2022 – 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZDOMNOŚCI, BEZROBOCIU I ZAPOBIEGANIE ICH SKUTKOM	OPS w Bielawie, NGO	2022 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
WSPARCIE OCHRONY ZDROWIA	OPS w Bielawie	2022 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
ZWIĘKSZENIE POZIOMU EDUKACJI I WYCHOWANIA	OPS w Bielawie, MZPO	2022 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
ZWIĘKSZANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	OSP w Bielawie, Policja, Straż Miejska	2022 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ	OPS w Bielawie	2022 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
WSPARCIE RODZIN, RODZIN WIELODZIELNYCH, CHORYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH, SAMOTNIE WYCHOWUJĄCYCH DZIECI	OPS w Bielawie, ZOW, NGO	2022 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne

PROCES WDRAŻANIA

Proces wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest długotrwały i złożony. Dlatego też istnieje bardzo silna potrzeba, aby określić strukturę tego procesu – zarówno w sferze działań jak i w wymiarze podmiotowym. Na początku należy więc określić wymiar taktyczny Strategii w takich aspektach jak:

1. Skład zespołu wdrażającego oraz określenie trybu jego pracy (w zakresie harmonogramu i podziału kompetencji oraz zależności służbowych).
2. Określenie zasad komunikacji, wymiany informacji oraz obiegu dokumentów.
3. Określenie kryteriów rozpatrywania poszczególnych wniosków projektowych i poszukiwania źródeł ich finansowania.
4. Budowa schematu prowadzenia działań monitorujących i badań ewaluacyjnych.

Konstrukcja schematu taktycznego, obejmującego wymienione powyżej działania powinna być dokonana po uchwaleniu przez właściwy organ samorządowy Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Bielawa do roku 2030. Obowiązek ten powinien być, naszym zdaniem, złożony w ręce Zespołu Wdrażającego, jako jego pierwsze zadanie.

ZESPÓŁ WDROŻENIOWY

Podstawowym zapleczem dla budowy Zespołu Wdrożeniowego są zasoby Urzędu Miejskiego w Bielawie oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielawie. Postulujemy zatem by w skład Zespołu Wdrożeniowego, weszli szefowie następujących działów i podmiotów:

- Referat spraw obywatelskich
- Referat Spraw Społecznych i działalności gospodarczej
- Referat Komunikacji Miejskiej
- Referat Gospodarki Przestrzennej
- Referat Promocji i Rozwoju
- Referat Gospodarki Mieniem
- Referat Ochrony Środowiska
- Referat Inwestycji i Zamówień
- Miejska Biblioteka Publiczna
- Miejski Dom Kultury w Bielawie
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- OSiR Bielawa
- Straż Miejska

Ponadto, na wybrane posiedzenia, w zależności od merytorycznie określonych potrzeb postulujemy zapraszanie przedstawicieli pozostałych instytucji, które będą musiały być zaangażowane w realizację wybranych zadań:

- OSiR Bielawa

- Organizacja pozarządowe
- Dyrektorzy szkół
- Proboszczowie
- Media lokalne
- Rady osiedli
- Organizacje pracodawców

Ponieważ realizacja Strategii ma mieć charakter zintegrowany stąd niezwykle istotne jest utrzymanie zarówno ciągłości zadań jak i powiązania pomiędzy nimi. Szczególną rolę w tym zakresie pełni sposób dokumentowania całego procesu. Polega on nie tylko na zbieraniu wskaźników monitorujących, przechowywania, organizacji i przetwarzania danych, ale i raportowaniu zestawień członkom Zespołu Wdrożeniowego, na każde ich życzenie. Dlatego też widzimy potrzebę zatrudnienia na dwóch dodatkowych etatach: pracownika administracyjnego i informatyka, tak, aby nie było konieczności włączania powyższych czynności w zestawy obowiązków już istniejących działów, zajmujących się bieżącą obsługą Urzędu Miejskiego Bielawy. Kompetencje informatyka wydają się być oczywiste: to umiejętność budowy i zarządzania systemami bazodanowymi w środowisku internetowym. Pracownik administracyjny powinien mieć natomiast podstawowe kompetencje badawcze charakteryzujące socjologa: znajomość reguł zarządzania projektowego i realizacji planów strategicznych, wiedza na temat struktur organizacyjnych i ich funkcjonowania, znajomość technik biurowych, podstawowa wiedza metodologiczna w zakresie badań ewaluacyjnych (dobieranie prób z populacji i dopasowywanie prób do populacji poprzez procedury ważenia, konstruowanie prostych ankiet, podstawy analizy statystycznej, prowadzenie pogłębionych wywiadów jakościowych).

MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja to dwa składniki procesów kontrolnych, których zadaniem jest nie tylko ocena stopnia zgodności pomiędzy założonym planem działania a jego efektem, ale także określenie przyczyn, dla których występują różnice pomiędzy zamierzeniami, a osiąganym rezultatem. Wnioski, jakie zostaną sformułowane w tym właśnie zakresie, wytyczają kierunki modyfikacji planów strategicznych. Tym samym mają charakter ściśle konstruktywny. Będąc elementem oceny Strategii są jednocześnie jej elementem (re)konstrukcyjnym. Przedmiotem badań ewaluacyjnych są zakładane rezultaty przypisane do priorytetowych kierunków działań. Ocena stopnia w jakim rezultaty będą osiągane możliwa jest dzięki przypisaniu im wskaźników (zgodnie z zakładaną wcześniej metodologią S.M.A.R.T.). Poniżej zamieszczamy zestawienie zarówno jednych, jak i drugich, w grupach poszczególnych priorytetowych kierunków działania.

Wskaźniki powyższe, w przeważającej większości, odnoszą się do prostych stanów faktycznych i nie wymagają dodatkowego definiowania. Niektóre jednak mają charakter syntetyczny bo zawierają w sobie odniesienia do złożonych sytuacji i procesów społecznych. Dla tych ostatnich podajemy więc ich definicje operacyjne, które traktować należy jako bezpośrednie wskazania do budowania narzędzi pomiarowych (np.: pytań kwestionariusza ankiety) lub wskazówki dotyczące sposobu poszukiwania danych, pomocnych przy wyliczeniu wartości danego wskaźnika. Co do pozostałych wskaźników, to należy pamiętać, że poza prostymi danymi liczbowymi, intuicyjnie oczywistymi na poziomie samego sformułowania (np.: „ilość wejść na stronę internetową” czy też „metraż na osobę w mieszkaniach komunalnych” lub „ilość łóżek w ZOLach”) lub zdefiniowanymi przez odrębne przepisy (np.: „wyniki uczniów szkół podstawowych w teście na zakończenie klasy VI”), mamy do czynienia ze wskaźnikami, w których należy dokonać definicji poszczególnych pojęć składowych. Ponieważ definicje te muszą uwzględniać specyfikę przedmiotową poszczególnych projektów, odnoszoną do ich sensu zawartego w poszczególnych celach i rezultatach działań (bardzo często będą się sprowadzały do wyliczenia desygnatów), to - pozostawiając je w gestii Zespołu Wdrożeniowego - wymienimy jedynie wybrane przykłady:

- badania przesiewowe
- działalność placówek szkolnych
- inicjatywy integracji międzypokoleniowej
- program wyrównujący szanse
- projekt propagujący edukację
- zajęcia organizowane w klubach malucha
- zinstytucjonalizowana opieka medyczna

W wypadku konieczności budowania wskaźników opierających się na opiniach mieszkańców miasta rekomendujemy skalę szacunkową zastosowaną przy mierzeniu jakości życia i poczucia bezpieczeństwa. Ma ona charakter quasi ilościowy (wartości empiryczne nie mają charakteru

ciągłego, a rozkłady koncentrują się zazwyczaj w wybranych punktach skali), jej sens jest bardziej intuicyjny dla respondenta niż sens kilkustopniowych skal szacunkowych, wyniki bardzo prosto dają się sprowadzić do wartości przedziałowych z jednoczesną możliwością ustalania względnych odległości między nimi.

Z punktu widzenia aplikacji bazodanowej (zostanie ona omówiona w następnym podrozdziale) istotne jest, aby dla każdego wskaźnika ustalono następujące parametry:

- wartość referencyjna
- sposób obliczania: proponujemy dwie wartości – bezwzględną (liczbową) i udziałową (procentową)
- punkt odniesienia dla wartości udziałowej : proponujemy dwie wartości – stan początkowy i stan zakładany
- okres jaki upływa do momentu pierwszego pomiaru
- cykl pomiarowy
- charakter wskaźnika (stymulacyjny bądź de stymulacyjny)
- źródło pomiaru (dysponent informacji)
- sposób dokonywania pomiaru (np. w wyniki badania ankietowego) lub procedura egzekwowania danych, która zawiera wszystkie niezbędne informacje (np. nazwy źródeł lub dane teleadresowe osób będących dysponentami danej informacji)
- definicje pojęć składowych

Z punktu widzenia jakości procesów kontrolnych niezwykle istotnym zagadnieniem jest sposób organizacji danych. Aby zapewnić integrację w zakresie ich gromadzenia, przetwarzania i udostępniania proponujemy stworzenie internetowej aplikacji bazodanowej, która będzie miała następujące funkcjonalności:

1. Baza danych wartości poszczególnych wskaźników w zakresie wszystkich ustalonych wcześniej parametrów.
2. Baza działań projektowych, które są dostępne na żądanie użytkownika aplikacji w grupach wszystkich wskaźników, na wartość których mogą mieć wpływ. Baza ta powinna zawierać kartę projektu ze wszystkimi parametrami administracyjnymi oraz cyklicznie uzupełniany opis projektu wraz z informacją na temat przeszkód jakie pojawiają się w jego realizacji. Dane te powinny być, na żądanie, przesyłane elektronicznie przez osoby zarządzające realizacją projektu i wprowadzane przez osoby zarządzające aplikacją.
3. Mechanizmy raportowania i graficznej prezentacji danych we wszystkich przekrojach wynikających ze zgromadzonych danych (cele, działania, rezultaty, projekty, czas).
4. Hierarchizacja poziomu uprawnień w zakresie dostępu dla danych i możliwości ich modyfikacji.
5. Procedury szyfrowania.

System informatyczny ma być dopasowany do strategii realizowanej, a nie planowanej, to powinien mieć otwartą strukturę – możliwość uzupełniania zarówno wskaźników jak i ich

parametrów. Najbardziej skomplikowany charakter, z punktu widzenia procesu dokonywania pomiarów, mogą mieć te wskaźniki, które bazują na opiniach wyrażanych przez mieszkańców Bielawy. Tutaj ustalanie wartości wskaźnika następuje nie w wyniku wyegzekwowania danych od ich dysponenta, ale w wyniku procesu badawczego. Ponieważ jednak zakładamy, najprostszą z możliwych, strukturę tego procesu to bez obawy możemy tę metodą zarekomendować Zespołowi Wdrożeniowemu. Cały proces pozyskiwania wartości wskaźników tego typu przebiega w następujących krokach:

1. Ustalenie treści pytania (pytań wskaźnikowych).
2. Ustalenie zakresu danych respondentów (np.: płeć, wiek, wykształcenie, zawód, ulica zamieszkania, status społeczno – zawodowy, stan cywilny, skład rodziny), które będą brane pod uwagę w analizie rozkładów empirycznych wskaźnika (co może mieć znaczenie w procesie ewaluacji).
3. Stworzenie ankiety internetowej i osadzenie jej na serwerze.
4. Promocja ankiety w różnych środowiskach mieszkańców za pomocą dostępnych, osobowych (np. liderzy: proboszczowie, pracownicy socjalni w środowiskach osób o niższym kapitale kulturowym, dyrektorzy szkół) i nieosobowych źródeł informacji.
5. Pomiar i przetwarzanie danych.
6. Przeważenie wyniku w sposób, który dopasuje strukturę niereprezentatywnej próby uzyskanej nielosowymi metodami do struktury populacji w zakresie wybranych zmiennych danych respondentów (zarówno społeczno – demograficznych jak i przestrzennych).
7. Zapisanie wartości wskaźnika w bazie i wygenerowanie raportu.

Ponieważ najbardziej czasochłonne i kosztowne oraz wymagające największych kompetencji kroki (od 5 do 7) zostają zautomatyzowane w obrębie aplikacji, to i koszt uzyskania takiego wskaźnika jest porównywalny z kosztem egzekwowania poszczególnych danych liczbowych (pozostałych wskaźników) od osób i instytucji. Uzyskiwanie wartości poszczególnych wskaźników wyczerpuje proces monitoringu, który powinien przebiegać w trybie ciągłym. Sposób raportowania powinien być natomiast dopasowany do cyklicznego charakteru pracy Zespołu Wdrożeniowego. Nie ma potrzeby konstruowania specjalnych procedur raportowania, jako że dane te mają charakter informacyjny i służą członkom Zespołu do oceny bieżących postępów procesu realizacji Strategii. Wyniki powinny być dostępne dla użytkowników platformy on-line, zgodnie z przydzielonymi uprawnieniami. Raporty powyższe, poza funkcją informacyjną pełnią też doniosłą rolę w procesie ewaluacji. Dokonywana, przynajmniej raz na rok, powinna się rozpoczynać od analizy tych właśnie wskaźników. Pozostałe dwa źródła danych do ewaluacji stanowią: opisy projektów zawarte na platformie internetowej oraz wywiady z osobami zaangażowanymi w proces realizacji poszczególnych projektów. Struktura treści raportu ewaluacyjnego oddaje w pełni znaczenie jakie ma proces oceny poziomu osiągania rezultatów dla przebiegu wdrożenia Strategii. Przedstawiamy go więc poniżej:

WSKAŹNIKI	Analiza, na podstawie wyników monitoringu, wartości poszczególnych wskaźników oraz ocena poziomu realizacji Strategii oparta na odniesieniu poszczególnych wskaźników do ich wartości zakładanej w kontekście czasu pozostałego na realizację danego projektu. W części tej powinno się znaleźć ponadto omówienie struktury wskaźników ze szczególnym uwzględnieniem wskaźników nowych, wypracowanych przez Zespół Wdrożeniowy.
PROJEKTY	Analiza przebiegu realizacji projektów i ich charakterystyka dokonana w oparciu o informacje zamieszczone na platformie internetowej
RYZYKA	Opis przeszkód na jakie napotkały zespoły realizacyjne dokonane na podstawie wywiadów pogłębionych jakie ewaluator przeprowadzi z liderami poszczególnych projektów.
MODYFIKACJE	Proponowane zmiany w kierunkach działań podejmowanych w ramach Strategii lub samego jej kształtu, wynikające, w prostej linii, z ustaleń empirycznych poczynionych w poprzednich częściach raportu.

PODSUMOWANIE

Rekomendując niniejszy dokument Władzom Samorządowym Gminy Bielawa do realizacji na następne lata, zwracamy uwagę na jego cechy charakterystyczne (jako określonego typu dokumentu) i wynikające z nich, dyrektywy praktycznego działania. Strategia to dokument:

OTWARTY

Granice Strategii, precyzyjnie wytyczone przez poszczególne cele, najpierw główne, a potem operacyjne, nie zmieniają jej otwartego charakteru. Ten ostatni wynika z samej, złożonej natury rzeczywistości społecznej, w której problemy się objawiają. Struktura dokumentu ma, w pewnym sensie, negocjacyjny charakter. Taka, a nie inna, wynika z ustaleń diagnostycznych poczynionych w konkretnym, określonym czasie, w odniesieniu do ograniczonej przestrzeni społecznej. Dotyczy też zjawisk widzianych z określonej, nieco bardziej ogólnej niż konkretne działanie, perspektywy. Zatem struktura ta powinna być traktowana jako otwarta na dwa rozbieżne kierunki: system społeczny i jednostkowe aktywności. Należy pamiętać bowiem o tym, że problemy społeczne miasta takiego, jak Bielawa wynikają, po części, z procesów bardziej ogólnych: raz ze specyfiki miejskiego charakteru układu osadniczego w jakim żyją mieszkańcy, a po wtóre, z globalnych procesów cywilizacyjnych, kulturowych i gospodarczych (głównie w krajowym wymiarze). Zarówno diagnoza, jak i cele zamieszczone w Strategii, nie obejmują tak złożonej rzeczywistości. Muszą być jednak na nią otwarte. Podobnie jest z konkretnymi działaniami, które będą podejmowane w ramach poszczególnych działań priorytetowych. Zamknięcie struktury celów strategicznych na szczegółowe rozwiązania proponowane w projektach może i jest możliwe ze względu na ich poziom ogólności. Jednakże odpowiadając każdorazowo na pytanie na ile poszczególne projekty odpowiadają założeniom strategicznym należy się kierować duchem tych zapisów. A te tkwią nie tyle w ściśle zdefiniowanych wskaźnikach rezultatów, ile w problemie społecznym, leżącym u podstaw danego celu lub priorytetu.

ELASTYCZNY

Mechanizm zabezpieczający Strategię przed skostnieniem został zawarty w samej jej strukturze. To monitoring i ewaluacja. Procedury kontrolne i do oceny zostały pomyślane nie tylko po to, aby sprawdzać poziom zgodności pomiędzy działaniami, a założonymi wskaźnikami i rezultatami, ale również po to, by kontrolować zgodność pomiędzy planem, a rzeczywistością. Strategia była formułowana w określonym czasie – tak jakby miała być niezmienna. Oczywiście jest jednak, że dynamika raz stwierdzonych problemów nie zostaje zatrzymana w momencie ich opisanie. Problemy ulegają zmianom w wyniku podejmowanej interwencji i mimo niej. Plany działania, nawet jeśli są poprawne i adekwatne do rzeczywistości, to zawsze tylko częściowo. Rzeczywistość nie dostosuje się do naszego sposobu identyfikacji problemów – dostarczy nam nowych, a sami ludzie, nawet jeśli zadeklarują określone efekty własnych działań, niekoniecznie muszą je osiągnąć. Realizując niniejszą

Strategię trzeba już na początku założyć, że będzie ona podlegała zmianom. Oczywiście pod warunkiem prowadzenia stałego monitoringu i dokonywania okresowej ewaluacji.

ZINTEGROWANY

Problemy rzadko kiedy są izolowane. A raczej, tylko nam się wydaje, że można je rozwiązywać w pojedynkę. Ta cecha rzeczywistości, z którą się stykamy podejmując trud rozwiązywania problemów społecznych, odzwierciedlona została w konkretnych postulatach działań strategicznych. Zintegrowany charakter Strategii, która próbuje podążać ze wężłową naturą problemów społecznych zakłada związki na różnych poziomach. Współpracować ze sobą powinny różne instytucje, których obszary statutowego działania są zawężone do określonych sfer: administracja, służba zdrowia, placówki edukacyjne, urzędnicy, sędziowie, policjanci, kuratorzy ect. Współpraca ta powinna być oparta w równej mierze na ścisłych procedurach (również w zakresie komunikacji i obiegu dokumentów), co i na dobrej woli. Podobnie jest z relacjami pomiędzy sferą publiczną i niepubliczną: urzędami i organizacjami samorządowymi, a także władzą i społeczeństwem. Problematyka Strategii ma charakter wielowymiarowy. Podobny charakter powinny mieć podejmowane działania. To jednak wymaga współpracy jak największej liczby podmiotów funkcjonujących w przestrzeni społecznej Bielawy.

Spis tabel

- Tabela 1 Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – ogółem.20
- Tabela 2 Rodziny korzystające ze świadczeń finansowych z pomocy społecznej.20
- Tabela 3 Rodziny którym udzielana była wyłącznie pomoc w postaci pracy socjalnej.21
- Tabela 4 Rodziny wymagające podjęcia działań.21
- Tabela 5 Zasoby mieszkaniowe na terenie powiatu dzierzoniowskiego [2021].24**
- Tabela 6 Dostępność do mieszkań [2021].24**
- Tabela 7 Mieszkania oddane do użytkowania.25
- Tabela 8 Zasoby komunalne gminy w 2021 roku.25
- Tabela 9 Liczba ludności [2014-2019].27
- Tabela 10 Liczba ludności zameldowanej na pobyt stały w poszczególnych miejscowościach Aglomeracji Dzierżoniowskiej [2014, 2020].28**
- Tabela 11 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku (%) [2019].28
- Tabela 12 Wskaźniki obciążenia demograficznego (os.) [2019].28
- Tabela 13 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych (os.) [2016-2019].29
- Tabela 14 Przyrost naturalny na 1000 ludności [2014-2019].29
- Tabela 15 Urodzenia żywe i zgony na 1000 ludności [2014-2019].29
- Tabela 16 Prognoza liczby ludności [2025, 2030, 2035].29
- Tabela 17 Wydatki z funduszy pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej w 2021 roku.31
- Tabela 18 Bezrobocie na terenie Gminy Bielawa w 2021 roku.32**
- Tabela 19 Wydatki z funduszy pomocy społecznej w 2021 roku.32**
- Tabela 20 Wydatki na świadczenia rodzinne i opiekuńcze w 2021 roku.33**
- Tabela 21 Wspieranie rodziny w 2021 roku.35
- Tabela 22 Niebieskie karty w 2021 roku.35**
- Tabela 23 Żłobki publiczne [2019].36**
- Tabela 24 Wykaz żłobków publicznych i niepublicznych [stan 30.09.2020].36**
- Tabela 25 Wychowanie przedszkolne – wskaźniki (os.) [2014-2019].36**
- Tabela 26 Przedszkola publiczne [2014-2019].37**
- Tabela 27 Wykaz przedszkoli publicznych i prywatnych [stan 30.09.2020].37**
- Tabela 28 Szkoły podstawowe ogółem [2014-2019].38**
- Tabela 29 Wykaz szkół podstawowych [stan 30.09.2020].38**
- Tabela 30 Średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty [2020].39**
- Tabela 31 Szkoły ponadpodstawowe [stan 30.09.2020].39**
- Tabela 32 Imprezy organizowane przez jednostkę (centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice) i uczestnicy [2014-2019].39**
- Tabela 33 Podmioty ambulatoryjne [2019].40
- Tabela 34 Apteki i punkty apteczne [2019].41**
- Tabela 35 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (wskaźniki) [2019].41**
- Tabela 36 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie powiatu dzierzoniowskiego wg sekcji PKD 2007 [2019].42**
- Tabela 37 Podmioty wg klas wielkości [2019].43**
- Tabela 38 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą [2014-2019].43**
- Tabela 39 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców [2014-2019].43**

Tabela 40 Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem (%) [2014-2019].43

Tabela 41 Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej [2019].44

Tabela 42 Formy wsparcia MŚP dostępne w jst Aglomeracji Dzierżoniowskiej [2020].44

Tabela 43 Wykaz wolnych terenów w podstrefach Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park” Sp. z o.o. na terenie powiatu dzierżoniowskiego [2020].44

Tabela 44 Wykaz inwestorów w podstrefach Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie powiatu dzierżoniowskiego [2020].44

Tabela 45 Wykaz gminnych terenów inwestycyjnych [2020].45

Tabela 46 Gminne produkty lokalne [2020].46

Tabela 47 Gminne specjalizacje branżowe [2020].46

Tabela 48 Dane dot. bezpieczeństwa publicznego w 2021 roku.47

Tabela 49 Aktywność wyjazdowa OSP Bielawa w 2021 roku.48

Spis schematów

Schemat 1 Średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty [2020].38

Schemat 2 Podstawowa opieka zdrowotna – porady [2014-2019].40

Schemat 3 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg poszczególnych gmin powiatu dzierżoniowskiego [2019].41